

Talousarvio 2023

Taloussuunnitelma 2024-2025

Sisällys

1	Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohdat	3
1.1	Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1.2	Yleinen taloudellinen tilanne, aluekehitys ja kuntatalous	4
1.3	Ristijäven kunnan taloudelliset lähtökohdat.....	6
1.4	Väestö, asuminen ja työllisyys	7
1.5	Hyvinvointi ja terveys	9
2	Kuntastrategia.....	11
3	Ristijärven kunnan talous	12
3.1	Talousarvion täytäntöönpano ja sitovuus	12
3.2	Ristijärven kunnan talous 2023-2025	12
3.3	Talouden tasapainottaminen ja toimenpiteet.....	16
3.4	Tuloslaskelma.....	18
3.5	Rahoituslaskelma	19
3.6	Sisäinen valvonta ja riskien hallinta.....	20
4	Henkilöstö	22
5	Käyttötalous	25
5.1	Keskusvaalilautakunta	25
5.2	Tarkastuslautakunta	25
5.3	Kunnanvaltuusto	25
5.4	Kunnanhallitus	26
5.5	Sivistyspalvelut	35
5.6	Tekniset palvelut.....	43
6	Investoinnit.....	48
6.1	Perustelut	48
6.2	Investointisuunnitelma 2023-2025.....	48
7	Kuntakonserni	50

1 Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohdat

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Talousarviovuosi 2023 on merkittävä ja historiallinen vuosi kunnassa. Sote -palveluiden ja pelastustoimen tuottaminen siirtyy uudelle Kainuun Hyvinvointialueelle. Siirtymisen myötä toimintojen rahoitus siirtyy samalla kunnalta valtiolle. Ympäristöterveydenhuolto siirtyy sotelta Sotkamon kunnan järjestämisvastuulle. Siirtymävaiheessa v. 2021 ja 2022 korostettiin valtion taholta sitä, että kuntien tulee osoittaa riittävä rahoitus sote-palveluihin. Kainuun kunnat ovat tässä asiassa lisänneet soten rahoitusta. Siitäkin huolimatta Hyvinvointialue suunnittelee nyt toimintojaan vuodelle 2023 yli 20 miljoonaa vajaalla tulopohjalla. Toiminnot alkavat nykyisellä palvelurakenteella, mutta vaativat muutoksia, jotta rahoitus riittää tulevina vuosina.

Kunnan tulopohja muuttuu niin, että verotuloja jää kuntaan noin 2 miljoonaa euroa vähemmän (3,2 me) ja valtionosuuksia 5,5 miljoonaa euroa vähemmän (0,5 me) verrattuna vuoteen 2022. Verotulojen ja valtionosuuksien määrä muuttuu vuodesta 2022 noin 7,7 miljoonaa euroa pienemmäksi. Samaan aikaan palkankorotukset, inflaatio ja yleinen kustannusten nousu maailman tilanteesta johtuen aiheuttaa kustannusten nousua. Kuntaan on talousarviovuonna palkattava uutta henkilöstöä johtuen eläköitymisistä, perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa lisääntyvän erityisen tuen tarpeista. Tarpeita on myös investoinneille. Virtaalan monitoimikeskus vaatii kunnossapitoa. Talousarvion laatiminen nollatulokseen on erittäin haasteellinen tehtävä.

Kunnan talouden suunnittelu on vakaammalla pohjalla, kun muuttuvia sote -kustannuksia ei enää ole. Talouden tasapainottamistoimia on tehty jo vuosia. Tätä työtä on jatkettava ja lisättävä edelleen kuntien kesken tehtävää yhteistyötä kaikessa toiminnassa, missä se on mahdollista. Kuntien kesken tehtävällä yhteistyöllä saavutetaan säästöjä ja ennen kaikkea turvataan osaavien resurssien saanti. Työvoimapula näkyy kuntakentässä niin hallinnossa kuin sivistystoimessa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstössä. Aluearkkitehti- ja rakennuslupaluupalveluita, ympäristötarkastusta, maaseutuhallinnon palveluita ja kansalaisopiston toimintaa toteutetaan ja suunnitellaan yhdessä naapurikuntien kanssa. Myös perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen erityisosaamisen resurssien turvaamiseksi yhteistyötä on edelleen tarpeen tehdä ja kehittää naapurikuntien kanssa.

Talousarviovuoden talous rahoitetaan lähtökohtaisesti kassavaroilla. Investointien toteuttamiseksi varaudutaan ottamaan uutta velkaa ja turvautumaan pahan päivän varalle kerättyihin säästöihin. Mikäli investoinnit eivät toteudu, lyhennetään lyhytaikaista kassalainaa. Tavoite on selvittää vuodesta ja suunnitelmavuosista niin, ettei kriisikuntakriteeristö kunnan osalta täyty. Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää noin 1,2 me.

Kuntastrategia uusittiin kesällä. Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi kirjataan vastuualueilla talousarvioon. Kuntalaisten hyvinvointi ja terveys eli hyte -työ tulee vaatimaan panostusta ennalta ehkäisevän päihdetyön, liikunnan ja kulttuurin edistämiseksi sekä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Monitoimikeskus Virtaalan toimintoja kehitetään edelleen niin, että käyttöaste lisääntyy ja yhä useampi kuntalainen saadaan aktivoitua pitämään huolta terveydestään ja kunnostaan.

Kuntaan kaavoitetaan lisää omarantaisia tontteja vapaa-ajan ja pysyvän asumisen tarpeisiin. Uuden kaavoituksen valmistuttua kunnassa on yli 60 tonttia vaaramaisemissa ja vesistöjen äärellä. Tuulivoiman kaavoituksessa on aloitettu toisen kaavan laatiminen. Hinku -kuntaverkostoon liittymisen myötä yhteisenä tavoitteena on sitoutuminen ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Tuulivoima ja myös aurinkoenergia edistävät tämän tavoitteen saavuttamisessa.

Kaiken kaikkiaan talousarviovuoteen lähdetään luottavaisin mielin. Taloudenpito on nyt paremmin kunnan käsissä ja palveluiden tuottamisessa uskomme vahvasti lisääntyvään kuntayhteistyöhön.

Petteri Seppänen
kunnanjohtaja

1.2 Yleinen taloudellinen tilanne, aluekehitys ja kuntatalous

Talouden kasvunäkymä jää vaisuksi ja BKT:n arvioidaan kasvavan Suomessa 1,7 % v. 2022, arvioi valtiovarainministeriö taloudellisessa katsauksessaan. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Talous toipuu koronasta, mutta Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nostanut energian, raaka-aineiden sekä ruuan hintoja hyvin nopeasti. Sodan seurauksena kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi. Energian ja raaka-aineiden hintojen nousu näkyy myös tavaroiden ja palveluiden hinnoissa. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin v. 2023. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, vuosittain noin 1,4 %.

Euroalueen talous kärsii sodasta merkittävästi ja lähiaikojen näkymiä ennakoivat indikaattorit viittaavat hidastuvaan kasvuun. Rahapolitiikan oletetaan kiristyvän vuoden loppupuolella ja ennusteen korko-oletuksia on nostettu. Viennin toipuminen Venäjän markkinan sulkeutumisesta tulee olemaan hidasta, sillä maailmantalouden kasvu kärsii nopeasta inflaatiosta ja epävarmuudesta.

Kotitalouksien näkymät heikkenevät hintojen noustessa ja kiihtyvä inflaatio hidastaa talouden kasvua aiempaa ennakoitua enemmän. Vuonna 2022 inflaatio oli syyskuussa 8,1 % kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitattuna. Kiihtyvä inflaatio leikkaa kotitalouksien ostovoimaa ja kulutusmahdollisuuksia, vaikkakin työllisyyden kasvu pitää yllä kotitaloussektorin tuloja.

Julkinen talous jatkaa vahvistumista tänä vuonna verotulojen ripeän kasvun ansiosta. Talouden ja työllisyyden kasvun hidastuessa ensi vuonna alijäämä alkaa kasvaa ja pysyy mittavana vuoteen 2026 saakka. Valtio, paikallishallinto ja hyvinvointialueet ovat syvästi alijäämäisiä. Valtionhallinnon kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita. Mitä korkeammalle tasolle velka nousee, sitä enemmän nousevat korot rasittavat julkista taloutta pidemmällä aikavälillä. Epävarmuuden lisääntyminen ja korkojen nousu hidastavat investointien kasvua lähivuosina.

Kunta-alan palkkaohjelman vaikutusten seurauksia muiden alojen tulevin palkkasopimukseen on hankala arvioida ja riskejä on molempiin suuntiin. Hinta-palkka-kierre taloudessa on itseään ruokkiva ja pidempiaikainen ilmiö, jolla on talouskasvua hidastava vaikutus.

Suuret kuntatalouden muutokset ja kertaluonteiset tekijät vaikuttavat tulevana vuonna julkisen talouden todelliseen tilaan ja näkymiin, mutta pidemmällä aikavälillä tämä näyttäytyy kuluvaan vuoteen huomattavasti matalampana verokehityksenä sekä muita sektoreita korkeampina kustannuksina. Siksi katseet on hyvä suunnata vuoteen 2024 ja siitä eteenpäin, vaikka sinnekin on odotettavissa talousennustetta heilauttavia uudistuksia, mm. TE-palvelujen siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle.

Keskeiset ennusteluvut

Talouden keskeisiä tunnuslukuja - Syyskuu 2022

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BKT:n määrän muutos, %	-2,2	3,0	1,7	0,5	1,4	1,5	1,4
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,6	6,7	6,5	6,4	6,3
Työllisyysaste, %	70,7	72,3	73,9	73,8	74,1	74,4	74,7
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto¹, % BKT:sta	-5,5	-2,7	-1,4	-2,2	-2,2	-2,4	-2,4
Valtionhallinto	-5,5	-3,3	-2,3	-3,0	-2,9	-3,1	-3,1
Paikallishallinto	0,0	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5	-0,6
Hyvinvointialueet				-0,2	-0,3	-0,4	-0,4
Sosiaaliturvarahastot	0,0	0,8	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä, % BKT:sta	-3,8	-2,0	-1,0	-1,5	-1,7	-2,2	-2,4
Julkisyhteisöjen velka², % BKT:sta	74,8	72,3	71,2	72,7	74,1	75,2	76,0
Valtionvelka ³ , % BKT:sta	52,5	51,2	50,8	52,0	53,1	53,7	54,1
Paikallishallinnon velka ² , % BKT:sta	13,2	12,9	12,6	10,9	11,1	11,3	11,6
Hyvinvointialueiden velka², % BKT:sta				2,1	2,3	2,5	2,8

¹ Valtionhallinnon alijäämäluvut sisältävät puolustusvoimien hävittäjähankinnat vuodesta 2025 alkaen. Hankinnat kirjautuvat kansantalouden tilinpidon alijäämään suoriteperusteisesti eli hankintojen toimitusajankohtana.

² EDP-velka

³ Valtiokonttorin liikkeelle laskema velka

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

Lähde: VM Taloudellinen katsaus syyskuu 2022, 19.9.2022.

Kainuun väestö vanhenee ja vähenee. Haasteena on erityisesti nuorten naisten poismuutto koulutustarjonnan kapea-alaisuuden vuoksi. Kainuun kehitys on polarisoitunut: yli 70 % Kainuun väestöstä asuu Kajaanin seutukunnassa, kun taas Kehys-Kainuun väestö vähenee ja ikääntyy nopeasti. Kajaanin seutukunnan alueella sijaitsee myös valtaosa avoimista työpaikoista. Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeisiin, vaan maakuntaan tarvitaan lisää nuoria ja työkäisiä asukkaita, johon pyritään mm. edistämällä maahanmuuttoa.

Uusia investointeja kaivataan kehityksen turvaamiseksi. Tiedossa olevat tuulivoimahankkeet realisoituvat lähivuosien aikana ja ovat merkittäviä maakunnan kehitykselle ja niiden painoarvo kasvaa, kun Venäjältä tulevasta energiasta pyritään eroon. Ne edistävät myös vihreää siirtymää.

Ukrainan kriisin vaikutukset heijastuvat myös Kainuuseen, mutta merkittäviä vaikutuksia ei ole ainaakaan lähikuukausina näköpiirissä. Suoraa Venäjän vientikauppaa harjoittavia yrityksiä Kainuussa on vähän, mutta yksittäisten yritysten kohdalla vaikutus voi olla suuri. Välillisiä vaikutuksia pakotteilla ja vastapakotteilla on enemmän mm. alihankinnassa. Materiaalien hintojen ja kuljetuskustannusten nousu heikentää yritysten kannattavuutta. Erityisesti polttoaineen hinnannousulla on suuri merkitys Kainuun sijainnista johtuvien pitkien välimatkojen vuoksi. Vaikutukset ovat epäsuoria ja vaihtelevat yrityskohtaisesti, mikä hankaloittaa yleiskuvan luomista lähitulevaisuudesta. Tilanteella voi olla negatiivisia vaikutuksia myös yritysten kehittämishalukkuuteen ja -mahdollisuuksiin.

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Alueelliset kehitysnäkymät, kevät 2022.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen seurauksena kuntatalous vahvistuu voimakkaasti vuonna 2023, kun kuntatalouden menot likimain puolittuvat, mutta verotuloja kertyy osin edelleen uudistusta edeltäneiden korkeampien kunnallisveroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisesti. Vuonna 2024 kuntatalous heikkenee jälleen.

Väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistuu kuntataloudesta ja kuntien tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin nuorten ikäluokkien palveluihin, varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva.

Tehtäväkentän kaventuessa kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla kuitenkin vähenevät. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan ansiotason ja hintojen nousu. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on 3,8 prosenttia vuonna 2023. Lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina muun muassa rakennuskannan iän ja muuttoliikkeen vuoksi. Samalla korkojen nousu kiristää velkaantunutta kuntataloutta.

Laskennallinen talouden sopeutus paine kasvaa kehyskauden 2023–2026 loppua kohti kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta sopeutus paineen mittaluokassa on eroja kuntakokoryhmien välillä. Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine pysyy suurimmassa osassa kuntakokoryhmiä maltillisella tasolla. Veropohjan rapautuminen voi kuitenkin olla uhkana varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografiakehitys jatkuu ja muuttotappiokehitys jatkuu ennustetun kaltaisena.

VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, syyskuu 2022, 20.9.2022.

1.3 Ristijärven kunnan taloudelliset lähtökohdat

Suurin muutos taloudessa tulevana vuonna 2023 näkyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten poistuessa kunnan talousarviossa. Sen lisäksi talousarviota tehdessä taustalla on vielä epätietoisuus valtionosuuksista, joihin vaikuttaa mm. palkkaharmonisoinnin ennakointi Kainuun kuntien maksuosuuksissa. Lähtökohdista on kuitenkin ollut palvelutason ylläpitäminen ja osin vahvistaminen, mutta myös käyttötalouden kustannusten minimoiminen.

Kesäkuun alussa kunta-alalle sovitun virka- ja työehtosopimuksen kustannusvaikutuksilla on suuri merkitys tulevien vuosien menopaineisiin. Kustannuspaineita aiheuttavat myös odotettua korkeampana pysyttelevä hintojen nousu sekä siihen liittyvä korkotason nousu. Kuntatalouden kehitysarvio on lähivuosien osalta hyvin positiivinen. Kertaluonteinen verohäntä syntyy, kun osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen veroprosenttien ja jako-osuuksien mukaan.

Kunnan taseessa on edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää 1 226 811 euroa. Kunnan lainakanta oli vuoden 2021 lopussa 3362 euroa/asukas ja konsernilainaa oli 7421 euroa/asukas. Viimeisin pitkäaikainen laina on nostettu vuonna 2020 ja vaikka uutta lainaa ei tarvitsisi tulevana vuonna nostaa, korkokustannuksiin on varattava tätä kirjoitettaessa vähintään 60 000 e.

Valtionosuuksien arvioidaan laskevan 90,6 % verrattuna vuoteen 2022. Kuntaliiton syyskuun 2022 ennusteen mukaan valtionosuudet olisivat 0,574 Me vuonna 2022.

Kunnallisveroja kertyy arviolta 2,054 Me (-46,1 %), kiinteistöveroja 0,841 Me (-3,6 %) ja yhteisöveroa 0,488 Me (-36,3 %).

Toimintakate on -3 540 853 euroa, mikä on 31 prosenttia vuoden 2021 tilinpäätöksen toimintakatteesta.

Ristijärven kunnan toimintaympäristö

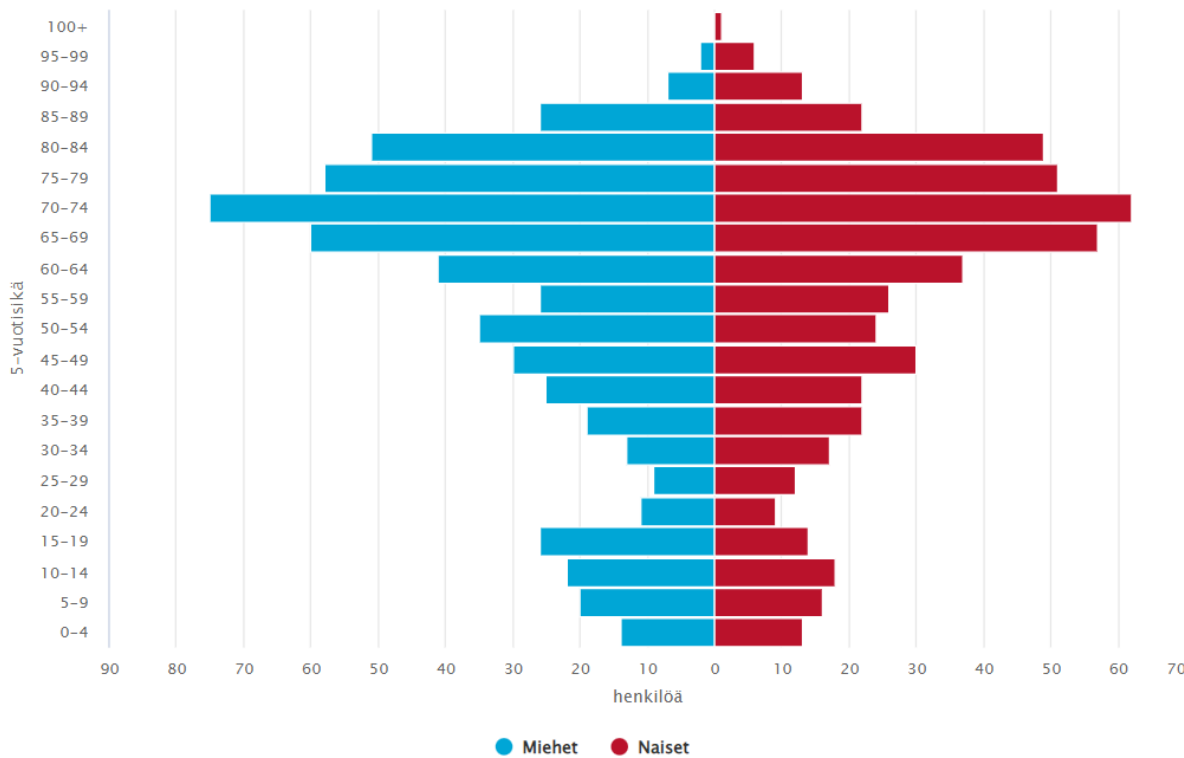
1.4 Väestö, asuminen ja työllisyys

Ristijärven kunnan väestö vuoden vaihteessa 31.12.2021 oli 1210 asukasta. Väestörekisterissä olevan tiedon mukaan Ristijärvellä on 1184 asukasta per 4.10.2022. Kymmenessä vuodessa kunnan väestö on vähentynyt 18,74 % ja vuoteen 2030 mennessä ennusteen mukaan väestö vähenisi 6,83 % vuoden vaihteen tilanteesta.

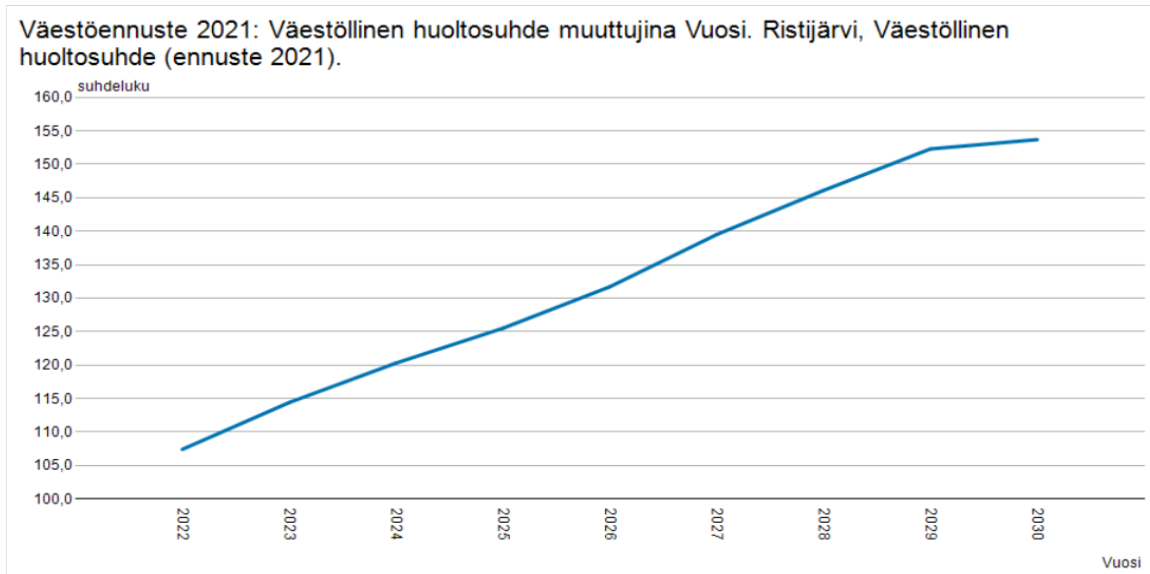
	2021	E 2022	2025	2030	2035
Ristijärvi	1 210	1 201	1166	1119	1 076
Koko Kainuu	71 225	70 332	68 430	65 494	62 786

Vuoteen 2030 mennessä alle 15-vuotiaiden osuus laskee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 12,4 % ja 15-64-vuotiaiden 23,8 %, kun taas 65-74-vuotiaiden osuus kasvaisi 3,5 % ja yli 75-vuotiaiden 27,0 %.

Ennustettu ikärakenne Ristijärvi 2030

Väestöllinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään. Väestörakenteen muuttuessa huoltosuhde heikkenee entisestään sekä ikääntyneiden palvelun tarve kasvaa.

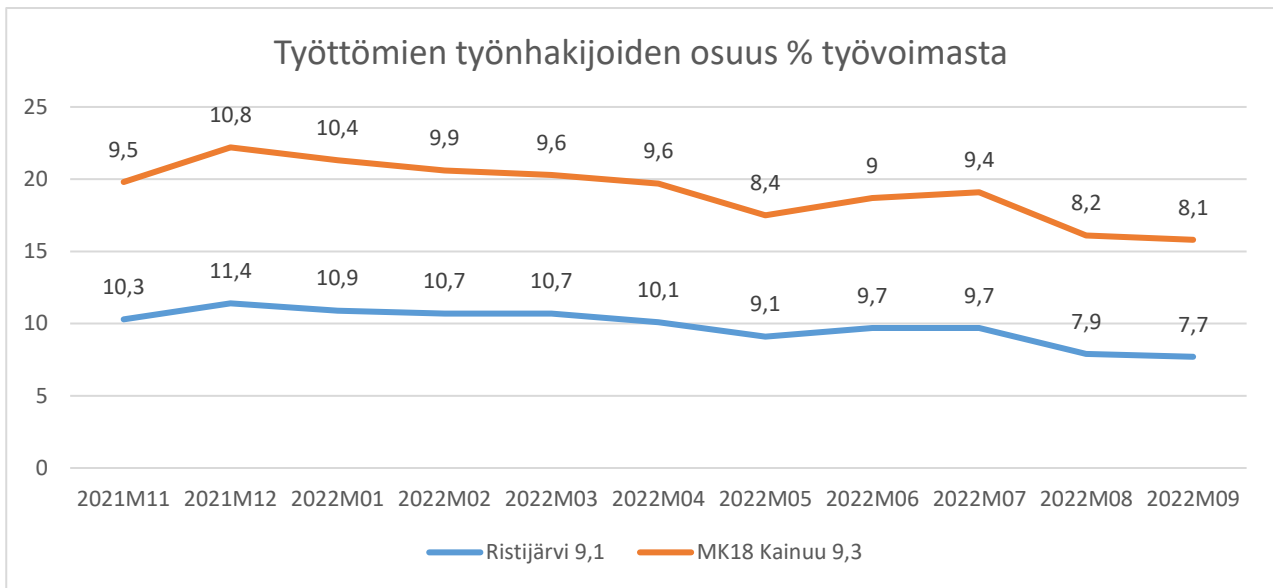
Vakituisesti asuttuja asuntokuntia Ristijärvellä on 637, joiden keskimääräinen pinta-ala on 92 m². Alle 18-vuotaita on 75:ssä asuntokunnassa (v. 2020: 145:ssä). Ei vakituisesti asuttujen asuntojen määrä on 206.

Työvoima Kainuun ely-keskuksen työllisyyskatsauksen (25.10.2022) mukaan oli 494 henkilöä, josta työttömien osuus oli 7,7 %. Avoimia työpaikkoja Ristijärvellä oli 10. Ristijärvellä työssäkäyviä oli vuonna 2020 Tilastokeskuksen mukaan 201 henkilöä ja alueelle pendelöiviä 86 henkilöä. Työpaikoista 116 on yksityisellä sektorilla ja 110 kunnassa. Yrittäjiä on tilastokeskuksen mukaan 60. Yksityisen sektorin työpaikoista Työpaikoista 33 % on terveys- ja sosiaalipalveluissa, 17 % maa- ja metsätaloudessa sekä 10 % kuljetuksessa.

Ristijärven kunta on mukana vuoden alussa alkaneessa työllisyyden kuntakokeilussa. Kuntakokeilu päättyy vuonna 2023, joilloin työllisyyden hoito siirtyy TE-keskuksilta kuntien järjestettäväksi. Työllisyyden hoito järjestetään siihen saakka ostopalveluna Paltamon kunnalta yhdessä Hyrynsalmen kunnan kanssa.

TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT JA AVOIMET TYÖPAIKAT KUNNITTAIN 2022 SYYSKUUN LOPUSSA
ELY-KESKUS: KAINUU

Kunta	Työvoima	Työttömät työnhakijat				Vamm. ja Avoimet					
		Osuus-% työvoimasta	Yhteensä	Miehet	Naiset	Alle 20- vuotiaat	Alle 25- vuotiaat	Yli 50- vuotiaat	Pitkäaik. työttömät	pitkäaik. sairaat	työ- paikat
Hyrynsalmi	819	11,4	93	54	39	62	22	14	33
Kajaani	16 620	8,2	1 359	793	566	33	198	515	354	259	792
Kuhmo	3 179	10,1	322	203	119	8	25	191	82	63	70
Paltamo	1 286	8,6	111	70	41	...	9	64	32	21	39
Puolanka	936	12,2	114	78	36	5	9	62	26	15	12
Ristijärvi	494	7,7	38	22	16	15	13	10	10
Sotkamo	4 649	4,6	215	129	86	...	19	113	26	43	240
Suomussalmi	2 925	8,3	242	145	97	0	9	161	63	55	67
Yhteensä	30 908	8,1	2 494	1 494	1 000	55	275	1 183	618	480	1 263

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2021

1.5 Hyvinvointi ja terveys

Kuntalain mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Terveystieteiden määrittämien laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kunta on nimennyt hyvinvointikoordinaattorit, vapaa-aikaohjaajan ja sivistyspäällikön vastuhenkilöiksi kunnan hyvinvointi- ja ehkäisevän päihdetyön tekijöiksi. Heidän kanssaan kunnan hytetyöhön on nimetty työryhmä, johon kuuluu Kainuun soten, seurakunnan, vanhus- ja vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston, Lasten ja Nuorten Parlamentin ja vanhempainyhdistyksen sekä kunnan valtuutettujen edustajat. Hyvinvointityöryhmän tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä vastata hyvinvointikertomuksen laadinnasta ja sitä koskevasta seurannasta. Työryhmällä ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan se valmistelee ja koordinoi yhteistyötä ja on raportointivastuussa kunnanhallitukselle. Hyte-työryhmä ylläpitää kunnan nettisivujen hyte-sivua ja kokoaa vuosittaisen sähköisen hyvinvointikertomuksen sekä valmistelee pitkän aikavälin hyvinvointisuunnitelman. Hyvinvointikertomuksen tavoitteena on tuoda esille, miten kunnallisessa päätöksenteossa hyvinvointiin liittyvien indikaattorien tuloksista ilmenevä ihmisten hyvin- ja pahoinvointi huomioidaan kuntalaisten palveluissa. Painopistealueet mukailevat kuntastrategiaa. Tavoitteena ja päämääränä on kaikenikäiset hyvinvoivat ja terveet kuntalaiset. Uuden kuntastrategian mukaan kunta on virikkeellinen kasvukunta. Kunta yhteistyökumppaneineen tarjoaa lapsille ja nuorille monipuolista tekemistä ja harrastamista turvallisessa elinympäristössä. Hyvinvointikertomus on osa kunnan toimintakertomusta.

Ristijärven kunnassa painopiste tulee olemaan kaikenikäisten kuntalaisten monipuolisen hyvinvoinnin ja ehkäisevän päihdetyön tukeminen ja edistäminen. Ennaltaehkäisevällä työllä, niin kunnan päätöksenteossa kuin arjen toiminnoissa, kolmannen sektorin toiminnoissa sekä yhdyskuntasuunnittelussa, saadaan helpommin hyviä tuloksia aikaan, kuin sairauden hoidolla ja kuntouttamisella. Ne ovat kalliita vaihtoehtoja sekä kunnalle että yksilölle.

Liikunnan, liikkumisen ja liikunnallisen elämäntavan edistämiseen sekä terveelliseen ruokavalioon eri ikäryhmissä pyritään jatkuvalla kunnan, kansalais- ja musiikkiopiston, seurakunnan ja järjestöjen yhteistyöllä mm. erilaisen toiminnan ja tapahtumien suunnittelussa. Kunta pyrkii luomaan sellaista yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, joissa kaikenikäisille ja eri asioista kiinnostuneille ihmisille saadaan heidän hyvinvointiaan lisääviä palveluita.

Kunta pyrkii toteuttamaan ns. Suomen mallia tarjotakseen monipuolisia harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille osana hoito- ja koulupäivää. Lisänä on OPHn kerhotoimintaa ja järjestöjen järjestämää kerhotoimintaa. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että matalan kynnyksen digi-, harrastus- ja muita palveluja on saatavilla kaikille kuntalaisille. Kunnassa on useassa pisteessä lainattavissa liikuntavälineitä kuntalaisille, ja liikuntavälineistä huolehditaan yhdessä järjestötoimijoiden kanssa tulevaisuudessakin. Terveisten elämäntapojen ja ruokavalion edistämiseen keskitytään arjen työssä varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, nuoriso- ja liikuntatoimessa sekä aikuisten vapaa-ajantoiminnoissa. Kunta päivittää hyvinvointisivustonsa.

Kuntalaisille pyritään tarjoamaan riittävät matalan kynnyksen palvelut päihde- ja mielenterveyspalveluista sekä helposti ja anonymisti saavutettavat sosiaalitoimen palvelut Kainuun soten palveluina. Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön ja hyvinvointityön koordinoinnista nimeämällä valtuustokaudeksi työryhmän. Työryhmän koordinaattorit osallistuvat maakunnalliseen ehkäisevän päihdetyöhön ja hyvinvointityöhön.

Liikuntaan ja terveisiin elämäntapoihin pyritään kannustamaan kuntalaisia pitämällä kunnan liikuntaolosuhteet, salivuorot, lähiliikuntapaikat ja ulkoilualueet ja -reitit helposti tavoitettavissa olevina. Kuntalaisten hyvinvointia lisäävästä kulttuurielämästä huolehditaan talousarvion antamissa raa-meissa. Terveellisen ruokavalion esille tuominen on yksi osa kunnan vuoden 2023 hyvinvointikertomusta ja tavoitteita.

Päätetyt pitkän aikavälin toimenpiteet kunnassa ja seuranta:

1. Kunnan ehkäisevän päihdetyön ja hyvinvoinnin työryhmä kokoontuu yhteen hyte-asioiden kehittämiseksi kunnassa. Vuosittain järjestetään yhdestä kolmeen kokoontumista, joiden pöytäkirjat esitellään kunnanhallitukselle.
2. Kunnan hyte-työryhmä ylläpitää kunnan nettisivujen hyvinvointi-sivustoa.
3. Kunta panostaa omien liikuntakohteidensa ja terveyden edistämistapahtumiensa tiedottamista. Kunnan tiedotusryhmä seuraa asiaa.
4. Kunnan kaikki toimialat sitoutuvat kuulemaan omia asiakasryhmiään heitä koskevissa päätöksenteoissa. Ennakkovaikutusten arviointia käytetään osana kunnan työskentelyä. Jokainen toimiala raportoi kuntalaisten osallistamisesta tilinpäätöskertomuksessa.
5. Kunta toteuttaa vuosittain kuntalaisille hyvinvointikyselyn osana kunnan talousarvio- ja kehittämistyötä. Kysely pyritään tekemään useita kanavia käyttäen, jotta mahdollisimman moni kuntalainen voi siihen osallistua. Kyselyn toteuttamisesta vastaa kunnan nimeämä ehkäisevän päihdetyön ja hyvinvoinnin työryhmä.

2 Kuntastrategia

Kunnanvaltuusto hyväksyi kesällä 2022 *Keskellä Kainuuta - Sisukkaasti uudistuva kasvupitäjä Ristijärvi* – kuntastrategian. Kuntastrategiassa määritellyt tavoitteet ja päämäärät yhdessä arvojen ja toimintatapojen: yhteisöllisyys, luonnonläheisyys ja sinnikkyys, toimivat kunnan johtamisen ja päätöksenteon perustana. Kuntastrategia toimii myös lähtökohtana hyvinvointikertomuksen valmistelutyölle sekä kunnan toimintaa ohjaaville suunnitelmille ja ohjeille.

Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa asetetaan vuosittain mitattavat tavoitteet toimialoittain strategian toteuttamiseksi. Tavoitteiden toteutumista seurataan osana talouden seuranta ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Kuntastrategian päämäärät mentäessä seuraavalle valtuustokaudelle ovat:

1. Virikkeellinen kasvupitäjä
Kunta yhteistyökumppaneineen tarjoaa lapsille ja nuorille monipuolista tekemistä ja harrastamista turvallisessa elinympäristössä.
2. Luonnonläheinen harrastekunta
Luontoarvojen kunnioittaminen tukee vastuullisia valintoja ja luontomatkailun tukemista.
3. Mahdollisuuksien kunta
Unelmien asuinpaikka on vaaramaisemissa ja vesistöjen äärellä keskellä Kainuuta.

Kuntastrategiassa taloudelliset tavoitteet ja mittarit määritellään talousarviovuosittain. Yleiset taloudelliset tavoitteet ovat: vuosikate kattaa poistot, tilikauden tulos on positiivinen ja sitä myöten ylijäämän kerryttäminen sekä konsernin lainamäärä ovat alle valtakunnan keskiarvon. Näiden mittareiden lisäksi vuositasolla tarkastellaan väestömäärän kehitystä sekä työllisyyden tunnuslukuja.

Valtuustokaudelle asetettuja mittareita ovat mm. osallisuuden kehittäminen ja kuntalaisten aktivoiminen, markkinoinnin ja elinkeinotoiminnan vahvistaminen ja ulkoisen viestinnän parantaminen sekä Virtaalan kokonaisvaltainen hyödyntäminen ja toimintojen kehittäminen. Kukin palvelualue määrittelee oman vastuu- ja tehtäväalueen konkreettiset toimenpiteet ja mittarit käyttötalousosiossa.

3 Ristijärven kunnan talous

3.1 Talousarvion täytäntöönpano ja sitovuus

Hallintosäännön 56 §:n mukaan valtuusto hyväksyy talousarvion käyttötalousosassa palvelualue- tai tehtäväaluekohtaiset sekä investointiosassa hankekohtaiset määrärahat, toimintatavoitteet ja tuloarviot. Valtuusto hyväksyy sitovuustason talousarvioon sisältyvänä määräyksenä. Kunnanhallitus hyväksyy erilliset talousarvion täytäntöönpano-ohjeet. Talousarviossa käytetään tilikartan mukaista palvelualuejakoa: kunnanhallitus, sivistyspalvelut ja tekniset palvelut.

Palvelualueet ja kunnanhallitus vastaavat toimialueidensa määrärahojen käytöstä kokonaisuutena ja määrärahojen riittävydestä sekä tulojen kertymisestä koko talousarviovuoden ajan. Investointien suunnittelusta ja rahoituksesta vastaavat ao. yksiköt yhdessä teknisten palveluiden kanssa. Investointien määrärahan sitovuustaso on hallintosäännön mukaisesti hankekohtainen. Elinkeinotoimen määrärahoista vastaa kunnanhallitus.

Talousarvioon tehtävistä sitovien määrärahojen, tuloarvioiden ja tavoitteiden muutoksista päättää valtuusto. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kunnanvaltuustolle talousarviovuoden aikana. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toimintaa ja tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin.

Kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston talousarviossa hyväksymiä periaatteita ja euromääräisiä rajoja. Kunnanhallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Maksuvalmiuden turvaamiseksi käytetään kuntatodistusohjelman lyhytaikaista lainaa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet:

1. käyttötalousosa
 - toiminnalliset tavoitteet
 - toimialan toimintakate
2. rahoituslaskema
 - lainakannan muutokset
3. Investoinnit
 - sitovuustaso on hankekohtainen.

Kunnanhallituksen vastuualueella Kainuun liiton, sekä ympäristöterveydenhuollon ja maaseutuhal- linnon maksuosuudet ovat ohjeellisesti sitovia. Taloussuunnitelmavuosien 2024–2025 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia.

3.2 Ristijärven kunnan talous 2023-2025

Toimintatuotot sisältävät myyntituotot, maksutuotot, tuet ja avustukset ja muut tuotot. Kunnalle ker- tyviä toimintatuottoja ei juurikaan ole. Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän 1 454 339 e.

Omaisuuksia realisoidaan välttämättömiin tarpeisiin. Talousarviovuonna ja suunnitelmavuosina va- raudutaan metsän myyntiin. Lisäksi sijoitusomaisuudesta käytetään tuottoa, mikäli se on taloudelli- sesti järkevää.

- Myyntituottoja kertyy kaukolämpölaskutuksesta, jota kunta ei itse tuota, vaan se laskutetaan asiakkaalta kunnan kautta.
- Tuet ja avustukset sisältävät mm. projektien ulkopuoliset rahoitukset.
- Muut tuotot koostuvat ulkoisista ja sisäisistä kiinteistöjen vuokratuloista.

Toimintakulut, yhteensä 4 978 266 euroa, pienenevät vuoden 2021 tilinpäätöksestä 3 535 988 euroa. Kainuun liiton maksuosuus on 47 224 e (+4,7 %) sisältää Kainuun kuntien pl. Kajaani, yhteisen tietohallintopäällikön palkkakustannukset, jotka ovat edelliseen vuoteen verrattuna lisätty maksuosuuteen erillisrahana. Ympäristöterveydenhuollosta vastaa Sotkamon kunta ja sen kustannukset ovat arviolta 65 000 e, maataloushallinto ostetaan edellisten vuosien tapaan Puolangalta.

Henkilöstökulut

Henkilöstömenojen osuus ulkoisista käyttötalousmenoista vuoden 2023 talousarviossa on 38 prosenttia. Eläkemenoperusteinen maksu poistuu vuoden 2023 alusta ja tilalle tulee tasausmaksu. Tasausmaksu on jaettu vastuu-/tehtäväalueille henkilöstömenojen suhteessa. Kevan arvion mukaan tasausmaksu vuodelle 2023 on 96 778 euroa ja palkkaperusteinen eläkemaksu on Kevan syyskuussa ilmoittaman ennakkolaskelman mukaan 274 492 euroa. Lopullinen maksu voi poiketa arviosta. Määrärahassa tulee huomioida mahdolliset eläköitymiset vuoden 2021 aikana, sillä ne eivät sisälly Kevan arvioon. Keva ilmoittaa tammikuussa 2023 ennakkolaskituksen perusteena olevan kuntakohtaisen määrän. Henkilöstökulut kohdennetaan suoraan toiminnolle.

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on henkilöstökulujen vakiinnuttaminen ja henkilöstöressurssien hyödyntäminen yli organisaatorajojen ja jakaminen myös taloudellisesti avustettavien yhteisöjen osalta. Kevan ennusteen mukaan vuosina 2022–2026 henkilöstöstä eläköityy 7 henkilöä. Uusia rekrytointejä tehtäessä tehtävänkuvia on tarkasteltava siten, että ne parhaiten palvelevat koko kunnan tehtäviä. Tammikuussa aloittaa kolmas palvelusihteeri, jonka työpanosta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös elinkeinopalveluissa sekä sivistystoimissa.

KT, JAU ja JUKO sopivat erillissopimuksella kunta-alan uusista työ- ja virkaehtosopimuksista sopimuskaudelle 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Kustannukset nousevat:

- vuonna 2022 keskimäärin 1,76 prosenttia
- vuonna 2023 kustannukset nousevat keskimäärin vähintään 3,05 prosenttia
- vuonna 2024 kustannukset keskimäärin vähintään 3,11 prosenttia

Palkankorotuksiin on varattu talousarvio 2023 suunnittelun taustalle 3,63 % kasvu, joka sisältää 1.10.2022 toteutettavan järjestelyvaraerän. Lomaraha varataan vuodelle 2023 täysimääräisenä eli 4,5 % palkkasummasta. Henkilösivukulut ja lomapalkkavaraukset vuodelle 2023 tallennetaan Monetral-la.

Palkkatuella palkattujen työntekijöiden palkkausta varten palkkamenojen lisäksi tuloissa on arvioitava palkkatuen määrä. Työllistämisen vastuualueelle varataan määräraha yleiseen työllisyyden hoitoon, velvoitetyöllistämiseen sekä koululaisten ja opiskelijoiden kesätyöllistämiseen. Työllistämistukseen on varattu yhden osa-aikaisen velvoitetyöllistettävän palkkakustannukset 6 kuukaudeksi.

Palvelujen ostot

Hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden vaihteessa, Sotkamon kunta tuottaa ympäristöterveydenhuollon palvelut. Lomituspalvelujen siirtyvät Muhokselle, mutta maataloushallinnon palvelut tuottaa

edelleen Puolanka. Palvelujn ostoihin sisältyvät myös mm. Suomussalmen kunnalta hankittavat ympäristötarkastajan palvelut. ICT-palvelut tuottaa Atea sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut Monetra.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän vuoden 2022 alijäämän kuntaosuus, joka maksetaan hyvinvointialueelle ja on budjetoitu vuoden 2022 soten maksuosuuteen, on syyskuun arvion mukaan 165 600 e.

Avustukset sisältää mm. lasten kotihoidontuen ja sen kuntalisän, vauvarahan ja tieavustukset sekä työmarkkinatuen kuntaosuuden.

Matkahuollon järjestämisestä maksettava avustus vuodessa on 2700 e. Vauvarahaa myönnetään edellisenä vuonna syntyneestä lapsesta 500 e/lapsi.

Toimintakate on -3 540 853 euroa, mikä on 31 prosenttia vuoden 2021 tilinpäätöksen toimintakatteesta.

Verotulot

Vuoden 2023 verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatimiin ennusteisiin.

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja siten niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirretään valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa. Kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksikköä. Ristijärven kunnan tuloveroprosentti vuonna 2022 on ollut 22,00 %, joten kunnan tuloveroprosentiksi vuonna 2023 on 9,36 prosenttiyksikköä.

Vuoden 2023 talousarvio perustuu 22,00 tuloveroprosenttiin. Verotuloja arvioidaan kokonaisuudessaan kertyvän yhteensä 3,193 Me, josta tuloverojen osuuden arvioidaan olevan noin 1,929 Me. Yhteisöveroja kertyy arviolta 0,429 Me ja kiinteistöverotuloja 0,835 Me. Kiinteistöveroprosentit säilyvät edellisen vuoden tasolla. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2023 ovat:

yleinen kiinteistöveroprosentti	1,10
vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti	0,55
muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,55
rakentamaton rakennuspaikka	ei määrätty
voimalaitosten veroprosentti	3,10
yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,00

Kuntaliiton ja Valtiovarainministeriön syyskuun ennusteen perusteella tuloveroja arvioidaan kertyvän noin 3,8 milj. euroa vuonna 2022. Ennusteen perusteella kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän nykyisellä tuloveroprosentilla noin 2,0 milj. euroa eli kunnallisverotulo vähenee noin 48,1 % vuoteen 2022 verrattuna.

Verolaji	TP 2021	E 2022**	TA 2023**	TA 2024**	TA 2025**
Kunnallisvero	3 732	3 918	1 929	1 855	1 841
<i>Muutos %</i>	2,3	5,0	-50,7	-3,9	-0,8
Yhteisövero	772	641	429	388	404
<i>Muutos %</i>	51,8	-17,0	-33,0	-9,6	4,3
Kiinteistövero	830	839	835	835	835
<i>Muutos %</i>	9,8	1,0	-0,5	0,0	0,0

Verotulot yhteensä	5 334	5 397	3 193	3 078	3 080
<i>Muutos %</i>	8,6	1,2	-40,8	-3,6	0,1
<i>Efektiiivinen veroaste %</i>	13,23	13,64	6,18	6,26	6,33

Efektiiivinen veroaste kuvaa verovähennysten osuutta verotettavista tuloista eli kunnan saamaa todellista verotuottoa.

Valtionosuudet ovat merkittävä osa kunnan tulo- ja rahoituksesta ja niiden aleneminen vaikuttaa suoraan kunnan rahoitusasemaan ja tulokseen.

Kuntaliiton laskelman mukaan Ristijärven kunnan valtionosuudet vuonna 2023 arvioidaan olevan **573 701** euroa (474 e/as), joka on 90,6 % (4 447 e/as) pienempi kuin vuoden 2021 toteuma.

Valtionosuus	TP 2021	TA 2022	E 2023**	2021–2023	Muutos %
Peruspalvelujen valtionosuus	4 608	4 462	193	-4 415	-95,8
Verotulojen tasaus	975	905	343	-632	-64,8
Opetus- ja kulttuuritoimen vos	-270	-269	-258	12	4,5
Verotulomenetyksen kompensatio	841	915	295	-546	-64,9
Valtionosuudet yhteensä	6 154	6 013	573	-5 581	-90,6

Rahoitustuotot ja kulut

Rahalaitoksilta otettujen pitkäaikaisten lainojen määrä vuoden 2021 lopussa on 2 345 000 euroa. Lisäksi konserniyhtiöltä otettua lainaa on jäljellä 576 487 euroa. Lyhytaikaista lainaa rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta on lisäksi 1 150 000 euroa.

Rahoituksen turvaamiseksi Ristijärven kunnalla on Kuntarahoituksen 2,5 Meuron kuntatodistusohjelma. Talousarviovuoden tavoitteena on, että uutta lainaa ei oteta, vaan lyhennetään kuntatodistusohjelman lainaa.

Vuosikate osoittaa sen tulo- ja rahoituksen, joka kunnalle jää juoksevien menojen maksamisen jälkeen jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulo- ja rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Ristijärvellä tulo- ja rahoitus ei kata toiminnan kustannuksia ja poistoja.

Yksi nykyisen kuntalain mukainen kriisikuntakriteereistä on negatiivinen konsernin vuosikate. Vuodesta 2020 lukien noudatettavan kriteerin mukaan vuosikatteen ja poistojen suhde tulee olla vähintään 0,8.

Talousarviovuoden vuosikate on 364 047 euroa.

Tilikauden alijäämä

Kunnan taloudellinen tilanne on epävarma ja haasteellinen. Tätä kirjoitettaessa ei ole vielä varmuutta mm. soten palkkaharmonisoinnista aiheutuneiden kustannusten vaikutuksesta valtionosuuksiin. Tilikauden alijäämää kertyy henkilöstömenojen osalta sivistyspalveluissa ja hallintopalveluissa. Alijäämän suuruuteen vaikuttavat myös valtionosuuksien pieneneminen 90,6 % sekä verotulojen pieneneminen 40,8 %.

Tilikauden alijäämä katetaan edellisten vuosien tilikausien ylijäämästä. Vaikka taloudesta tulee helpommin ennustettavaa ainakin sote-kulujen osalta, on talouden tasapainottamiseen pureuduttava tulevina vuosina edelleen ja sopeuttamiskeinoja on etsittävä erityisesti kuntayhteistyöstä.

Investoinneissa on varauduttu ainoastaan Saukkovaaran mökkien ja Virtaalan korjauksiin sekä katuvalaistuksen uusimiseen ja varavoimalaitteen hankintaan.

Lainat

Kuntatodistusohjelman mukainen lyhytaikaisen lainan nostovaltuus on 2 500 000 euroa, josta vuoden alussa on käytetty 1 115 000 euroa. Mikäli kassatilanne ja investointien rahoitus sallii, lyhennetään lyhytaikaista kassalainaa lyhentämään.

3.3 Talouden tasapainottaminen ja toimenpiteet

Kunnan talous on ylijäämäinen tai vahvistuva, kun vuosikate kattaa sekä pitkäaikaisen lainojen lyhennykset sekä korvausinvestoinnit. Kunnan talous on tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot. Tasapainoisessa taloudessa tulorahoitus riittää paitsi toimintamenoihin myös pitämään palvelujen tuotantovälineet, kuten rakennukset ja verkostot, toimintakunnossa ilman lainanottoa tai omaisuuden myyntiä.

Kunnan talous ei kestä nykyisenkaltaista palvelurakennetta. Tulorahoituspohja ei kata toiminnan ja poistojen kustannuksia, Kunnan on tehtävä merkittäviä muutoksia palvelurakenteeseen turvatakseen kunnan itsenäisyys ja riittävät palvelut asukkaille.

Ristijärven kunnan talousohjelma 2020-2022. Kuntamaisema

Kunnan talous on heikkenevä, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos negatiivinen. Kunnan talouden tila on heikko, kun vuosikate on negatiivinen. Ristijärven kunnan vuosikate ja tulos olivat vuoden 2021 tilinpäätöksessä positiivisia. Vaikki viime vuoden tulos olikin positiivinen, on Ristijärven kunnan talous ollut heikkenevä, koska tilinpäätös on ollut sitä ennen alijäämäinen jo viitenä vuonna peräkkäin (2016–2020). Taseessa oli vuoden 2021 tilinpäätöksessä kertyneitä ylijäämiä vielä 1 226 811 euroa, mutta silläkään ei pystytä kattamaan usean vuoden alijäämiä. Kuluvana vuonna tuloslaskelman arvioidaan päätyvän ylijäämäiseksi soten arvioitua pienemmän alijäämäenusteen ansiosta.

Kuntamaiseman kanssa yhteistyössä vuonna 2020 laaditussa Ristijärven kunnan talousohjelmassa 2020–2022 määritellyt säästötoimenpiteet on pääosin jo toteutettu lukuun ottamatta tulevien vuosien eläköitymisiä.

Talousohjelmassa esitetyt toimenpiteet on huomioitu tässä talousarviossa ja –suunnitelmassa. Talousarviovuonna varaudutaan myymään kiinteistöjä sekä käyttämään metsän tuottoa talouden tasapainottamiseen. Nämäkin toimenpiteet eivät riitä tasapainottamaan kunnan taloutta, vaan tuloja tulisi saada ilman, että omaisuutta myydään.

Talouden kehityksen suunnan kääntäminen edellyttää kriittistä menojen tarkastelua ja tiukkaa talouden pitoa; muutoksia toimintatavoissa ja rakenteissa. Vuoden 2023 alusta sotekustannukset siirtyvät valtiolle ja talouden ennustettavuus paranee, kun kunnan toiminnasta riippumattomat menot eivät vaikuta enää talouteen. Sitä myöten pienenevät myös verotulot ja valtionosuudet. Kuntiin kohdistuvat digitalisaatiovaatimukset hallinnossa ja palvelujen tuottamisessa edellyttävät kasvavia taloudellisia panostuksia, mutta niiden uskotaan lisäävän toimintojen tehostumista ja tuovan myös säästöjä samoin kuin uudet tavat tuottaa tuki- ja muita palveluja.

Talouden tilan tarkastelua ei saa rajata pelkästään peruskuntaan, vaan kuntalain mukaan talouden tilaa tulee tarkastella koko kuntakonsernin osalta. Kuntakonsernia ohjataan omistajaohjauksella, jonka periaatteita tarkastellaan joka vuosi strategia- ja talousarvion valmistelun yhteydessä. Konsernin velkaantumiseen tulee suhtautua kriittisesti, kuten kunnan omiin investointeihin.

Suunnitelmavuosille on tehtävä tarkastelu, jossa hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa vuonna 2023 peruskunnan toiminnot ja palvelut käydään kriittisesti lävitse ja avoimin mielin etsitään vaihtoehtoja tuottaa palvelut kustannustehokkaasti, hyödyntäen laajasti kuntayhteistyötä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Kunta tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai hankkii ne sopimukseen perustuen muulta palveluntuottajalta. Siksi palvelumuotoja mietittäessä ja oikeiden päätösten tueksi tulee laatia erilaisten tuotantomallien vertailu sekä riittävän monesta näkökulmasta tehty ennakkovaikutusten arviointi. Yhä useammin kunnan palvelut hoidetaan sopimusperusteisesti, mikä edellyttää niin viranhaltijoiden kuin luottamushenkilöidenkin perehtymistä sopimusjuridiikkaan, kilpailutukseen, sopimusten seurantaan ja valvontaan. Sopimushallinnan ohjeistus valmistuu loppuvuodesta 2022 ja se otetaan osaksi asianhallintajärjestelmää.

Henkilöstön luonnollisen poistuman yhteydessä tulee aina selvittää, onko tehtävä mahdollista hoitaa kuntien välisellä yhteistyöllä tai muulla ostopalvelulla vai palkataanko tilalle uusi henkilö mahdollisesti uudella tehtäväsisällöllä. Hyvinvointialueiden aloittaessa, sote- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnista pois, kun taas vuonna 2025 kunnat saavat järjestäväkseen te-palvelut nyky-muotoisen työllisyydenhoidon lisäksi.

Muutoksia tarvitaan niin toimintatapoihin kuin rakenteisiin, jotta talous saadaan pidettyä vakaalla pohjalla ja kunnalla on mahdollisuudet säilyä itsenäisenä kuntana ilman kriisikuntamenettelyä. Jotta tämä tavoite pystytään toteuttamaan, on uskallettava tehdä rohkeita ja vaikeitakin päätöksiä. Säästöohjelman laskennassa olevat pohjatiedot ovat muuttuneet, eikä niitä voida kaikilta osin käyttää suunnitelmavuosien laskelmien perusteena.

3.4 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma	Toteuma	Budjetti	Budjetti	PTS	PTS
	2021	2022	2023	2024	2025
MYYNITUOTOT	2 187 602	2 373 318	560 019	508 719	509 719
MAKSUTUOTOT	330 919	351 100	23 300	17 100	17 100
AVUSTUKSET JA TUET	37 651	51 180	104 160	15 900	15 900
MUUT TOIMINTATUOTOT	827 420	705 182	766 860	710 759	710 759
TOIMINTATUOTOT	3 383 593	3 480 780	1 454 339	1 252 478	1 253 478
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	7 012				
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	7 012	0,00	0,00	0,00	0,00
PALKAT JA PALKKIOT	-2 695 865	-2 874 589	-1 494 605	-1 465 311	-1 476 345
HENKILÖSTÖKULUT	-2 695 865	-2 874 589	-1 494 605	-1 465 311	-1 476 345
ELÄKEKULUT	-815 674	-809 329	-354 479	-316 153	-313 982
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-119 545	-136 939	-49 782	-48 792	-49 162
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	35 707	28 800			
HENKILÖSIVUKULUT	-899 512	-917 468	-404 261	-364 944	-363 144
HENKILÖSTÖKULUT YHT.	-3 595 378	-3 792 057	-1 898 866	-1 830 256	-1 839 489
ASIAKASPALVELUJEN OSTOT	-7 101 852	-86 365	-129 885	-131 050	-131 050
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-2 069 611	-9 391 494	-1 396 191	-1 339 121	-1 340 221
PALVELUJEN OSTOT	-9 171 463	-9 477 859	-1 526 076	-1 470 171	-1 471 271
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-673 418	-723 000	-770 850	-816 200	-828 700
VARASTOJEN LISÄYS/VÄHENNYS					
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-673 418	-723 000	-770 850	-816 200	-828 700
AVUSTUKSET KOTITALOUKSILLE	-109 765	-138 700	-58 000	-58 000	-56 000
AVUSTUKSET YHTEISÖILLE	-144 784	-149 020	-119 760	-106 640	-106 640
AVUSTUKSET	-254 549	-287 720	-177 760	-164 640	-162 640
VUOKRAT	-628 328	-589 256	-601 890	-586 788	-587 788
MUUT TOIMINTAKULUT	-99 141	-32 128	-19 750	-16 750	-16 750
MUUT TOIMINTAKULUT	-727 469	-621 384	-621 640	-603 538	-604 538
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-14 422 278	-14 902 020	-4 995 192	-4 884 805	-4 906 639
TOIMINTAKATE	-11 031 672	-11 421 240	-3 540 853	-3 632 327	-3 653 161
VEROTULOT	5 334 380	5 031 000	3 383 000	3 146 000	3 196 000
VALTIONOSUUDET	6 152 774	6 012 687	573 000	573 000	573 000
KORKOTUOTOT	8 478	18 000	6 100	6 000	6 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	9 942	6 500	3 500	3 500	3 500
KORKOKULUT	-19 617	-15 000	-60 000	-50 000	-40 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-3 663	-1 000	-700	-500	-500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-4 860	8 500	-51 100	-41 000	-31 000
VUOSIKATE	450 622	-369 053	364 047	45 673	84 839
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-384 637	-336 094	-332 115	-304 992	-289 381
KERTALUONTEISET POISTOT					
ARVONALENTUMISET	-147 500				
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-532 137	-336 094	-332 115	-304 992	-289 381
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-81 515	-705 147	31 932	-259 319	-204 542
POISTOERON LIS (-) TAI VÄH (+)	118 171	0	0	0	0
VARAUSTEN LIS (-) TAI VÄH (+)	0	0	0	0	0
RAHASTOJEN LIS (-) TAI VÄH (+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	36 656	-705 147	31 932	-259 319	-204 542
99991 Tuloveroprosentti		22,00	9,36	9,36	9,36
99992 Henkilöstömäärä		142	40	40	40
99997 Lainakanta		3 915 000	2 525 000	2 065 000	1 780 000

3.5 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	Toteuma 2021	Budjetti 2022	Budjetti 2023	PTS 2024	PTS 2025
KUNNAN RAHOITUSLASKELMA					
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	450 622	-369 053	364 047	45 673	84 839
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	50 392				
TOIMINNAN RAHAVIRTA	501 014	-369 053	364 047	45 673	84 839
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-786 431	-210 000	-260 000		
Rah.osuudet investointimenoihin					
Pys.vast.hyöd.luovutustulot	1 081 112	190 000			
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	294 682	-20 000	-260 000		
Toiminnan ja invest. rahavirta	795 696	-389 053	104 047	45 673	84 839
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaam.lisäykset			-100 000		
Antolainasaam.vähennykset	78 680	19 600	43 600	43 600	43 600
Antolainauksen muutokset	78 680	19 600	-56 400	43 600	43 600
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	400 000	500 000			
Pitkäaik.lainojen vähennys	-1 080 000	-490 000	-460 000	-285 000	-210 000
Lyhytaik.lainojen muutos	-400 000		-400 000		
Lainakannan muutokset	-1 080 000	10 000	-860 000	-285 000	-210 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant.var.ja po:n muut	4 346				
Vaihto-omaisuuden muutos					
Saamisten muutos	-566 689				
Korottomien velkojen muutos	1 677 926				
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 115 583				
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	114 263	29 600	-916 400	-241 400	-166 400
RAHAVAROJEN MUUTOS	909 958	-359 453	-812 353	-195 727	-81 561
Rahavarojen muutos	-1 034 754	-359 453	-812 353	-195 727	-81 561

3.6 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kunnanvaltuusto hyväksyy 14.12.2022 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet, joissa määritellään mm. sisäisen valvonnan vastuutahot ja toimintaohjeet riskien välttämiseksi. Toimielimet huomioivat ohjeessa esitetyt määräykset talousarviovalmistelussa kunnanhallituksessa käsitellyn ohjeen pohjalta.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Ristijärven kuntakonsernin riskit jaetaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset sekä omaisuusriskit.

1. **Strategiset riskit** liittyvät kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin ja menestystekijöihin sekä toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Kunnan toimintaan oleellisesti liittyviä strategisia riskejä ovat vähenevä ja ikääntyvä väestö sekä työttömyys ja työpaikkaomavaraisuus, mikä näkyy investoinneissa, rakentamisessa sekä väestön hyvinvoinnissa.

Pitkän aikavälillä tavoitteena väestömäärä tulisi saada vakautettua. Työikäisen väestön ja lapsiperheiden saaminen pysyvästi asumaan kuntaan varmistaisi palveluiden saatavuuden, lisäksi verotuloja, mutta lisäksi myös valtionosuuksia. Etätyön mukanaan tuoma ilmiö monipaikkaisesta työntekemisestä vahvistaa ja monipuolistaa kunnan palvelurakennetta, mutta toisaalta lisää kustannuksia, joita pelkkä kiinteistövero ei riitä kattamaan.

2. **Taloudelliset riskit** liittyvät talouden yleisiin riskeihin ja haasteisiin kuten valtionosuuksien leikkauksiin ja verotulojen heikkenemiseen. Tulorahoitus, verotulot ja valtionosuudet, joiden muutokset vaikuttavat vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen, eivät riitä kattamaan kokonaan poistoja ja lainanlyhennyksiä.

Kunta on nyt uudessa tilanteessa, kun verotuloista osa siirtyy valtiolle ja valtionosuuksien kriteerit muuttuvat. Valtionosuudet pienenevät yli 90 %, mikä näkyy väistämättä kunnan taloudessa. Maksuvalmiuden turvaamiseksi kunta käyttää Kuntarahoitusta Oyj:n kuntatodistusohjelman kassalainaa. Investointeihin otetaan tarvittaessa pitkäaikaista lainaa.

3. **Toiminnallisilla riskeillä** tarkoitetaan kunnan päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä.

Keskeisimmät riskit ovat tunnistettavissa henkilöstöressurssien riittävyydessä ja henkilöstön jaksamisessa. Suunnittelukaudella henkilöstöressurssien riittävyys tulee entisestään kiristymään eläköitymisten takia. Uusia rekrytointeja tehdessä on varauduttava siihen, että tarvittava perehdytys on tehty ennen jääntiä pois työelämästä.

Riskienhallinnassa keskeistä on varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Varautumissuunnitelman työstämistä jatketaan myös vuoden 2022 aikana ja siihen sisällytetään myös tietojärjestelmien toimintaan liittyvät häiriöt, sekä tietoturvallisuuteen ja tietosuojaan kohdistuvat riskit.

4. **Omaisuuksiriskejä** ovat kuntakonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä ja kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskien hallinta perustuu ajan tasalla oleviin vakuutuksiin.

Ristijärven kunta on varautunut riskeihin vakuutuksilla, jotka kattavat kunnan omaisuuteen kohdistuvat vahingot, kunnan toiminnasta ulkopuolisille aiheutuvat vahingot sekä kunnan omalle henkilöstölle työtehtävien suorittamisessa aiheutuvat vahingot. Vakuutusten ajanmukaisuus ja kattavuus tarkastetaan säännöllisesti vastuuhenkilöiden toimesta.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 10.10. 2022 § 125 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden yhteydessä suunnitelman toiminnan arvioinnista, valvomisesta ja tarkastuksesta. Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja hyväksyy tehtävää varten ohjeet ja menettelytavat. Myös hallintosääntö tulee valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2022 viimeisessä kokouksessa.

Riskit esitetään ja vaikutukset arvioidaan osana talousarvion laadintaa palvelu- ja tehtäväalueittain. Palvelu- ja tehtäväalueet seuraavat oman toimialueensa toteutumista ja raportoivat riskeistä ja poikkeamista sekä toimenpiteistä riskin minimoiseksi kunnanjohtajalle ja hallitukselle. Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä.

4 Henkilöstö

Henkilöstön määrä ja rakenne

Vuoden 2021 lopussa kunnan henkilöstön määrä oli 82, joista maaseutuhallinnossa 43. Maataseutuhallinnon siirryttyessä Muhokselle, henkilöstön määrä vähenee 40:een vuonna 2023. Taulukossa ei ole tukityöllistettyjä.

Palvelualue	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Kunnanhallitus	3,9	4,1	5,1
Sivistyspalvelut	31	28,5	28,5
Tekniset palvelut	7,5	7,2	6,9
Yhteensä	42,4	40	40,5

Henkilöstöresurssit ja työhyvinvointi

Henkilöstön määrää ja osaamisen tarvetta ennakoidaan henkilöstösuunnittelulla, joka pohjautuu palveluiden järjestämiseen ja palveluiden tuottamiseen tarvittavaan henkilöstömäärään. Henkilöstösuunnittelu tukee henkilöstöä muutoksessa, työssä jaksamisessa ja henkilökohtaisissa tehtäväjärjestelyissä. Pienen organisaation haasteena on korvaavien työtehtävien järjestäminen työssäjatkamisen tukemiseksi työkyvyn heikentyessä.

Kunnan henkilöstön osaamisen kehittämistarpeet kartoitetaan vuosittain käytävissä kehityskeskusteluissa, joiden pohjalta tehdään koko henkilöstöä koskeva koulutussuunnitelma.

Henkilöstöllä on käytettävissä liikuntaseteli, jota voi käyttää Virtaalan palveluihin. Omaehtoista työhyvinvointia tukee myös mahdollisuus osallistua työkykyä ylläpitäviin kuntoutuksiin. Kaksi kertaa vuodessa henkilöstölle järjestetään TYKY-iltapäivä, jolloin koko kunnantalon henkilöstö osallistuu yhteiseen aktiviteettiin. Henkilöstöinfoja pidetään tarvittaessa ja käytössä on henkilöstön intranetsivut, jossa on koko henkilöstöä koskevat tiedotteet, ohjeet ja suunnitelmat. Etätyömahdollisuudella tuetaan henkilöstön työssäjaksamista ja työhyvinvointia sekä mahdollisestetaan työn ja perhe-elämän joustavampi yhteensovittaminen. Etätyömahdollisuus parantaa myös työnantajaimagoa ja helpottaa asiantuntijoiden rekrytointia. Henkilöstön työhyvinvointikysely on toteutettu ensimmäisen kerran vuonna 2022 (Keva).

Kunnalliset virka- ja työehtosopimusten sopimuskausi kaikissa kunta-alan sopimuksissa on 1.5.2022–30.4.2025. Kunta-alan sopimuksia ovat:

- Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES
- Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES
- Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS

Työnantajalla ja työntekijällä on mahdollisuus sopia työehtosopimuksen mukaan lomarahen vaihtamisesta vapaaksi keskinäisellä sopimuksella.

Henkilöstösuunnitelma 2022-2024

Palvelu-/tehtäväalue	virka /työ	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
KUNNANHALLITUS						
kunnanjohtaja	v	1	1	1	1	1
HALLINTOPALVELUT						
hallintopäällikkö	v	1	1	1	1	1
palvelusihteeri	v	1	1	1	1	1
palvelusihteeri	t	0	0	1	1	1
palvelusihteeri	t	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
ELINKEINOPALVELUT						
kehittämispäällikkö	t	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
KUNNANHALLITUS yhteensä		4,1	4,1	5,1	5,1	5,1
SIVISTYSPALVELUT						
Päivähoito						
varhaiskasvatusvastaava	v	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen opettaja	v	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen opettaja	t	0	0	0	1	1
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	t	0	0	1	1	1
lastenhoitaja	t	5	5	5	5	5
ryhmäavustaja (hanke)	t	0	0	1	0	0
päivähoitoavustaja	t	1	1	1	1	1
määräaikaiset lastenhoitajat*	t	1	1	0	0	0
Päivähoito yhteensä		9	9	10,4	10	10
Vapaa-aikapalvelut						
kirjasto- ja kulttuurivastaava	v	1	1	1	1	1
kirjastopalvelusihteeri	t	0,6	0,4	0,2	0,2	0,2
vapaa-aikaohjaaja	t	1	1	1	1	1
Vapaa-aikapalvelut yhteensä		2,6	2,4	2,2	2,2	2,2
Perusopetus						
opetushenkilöstö, josta						
vakinaiset	v	12	12	12	11-12	11-12
määräaikaiset	v	1	2	1		
kuntien yhteiset opettajat (ostopalvelu)				1	1	1
etäopettajat (ostopalvelu)						
avustava henkilöstö (koulunkäynninohjaajat, toimisto, iltapäiväkerho)						
vakinaiset	t	2,5	3,5	3,5	3,5	3,5
määräaikaiset (henkkeet)	t	1	1	1	0	0
Perusopetus yhteensä		16,5	18,5	18,5	16,5	16,5
SIVISTYSPALVELUT yhteensä		28,1	29,9	31,1	28,5	28,5
TEKNISET PALVELUT						
tekninen päällikkö	v	1	1	1	1	1
kiinteistönhoitaja	t	1	1	1	1	1
rakennusmies/ja ympäristötyöntekijä	t	1	1	1	1	1
määräaik. kiinteistöhoito- ympäristötyönt.	t	0,3	0,3	0	0	0

kehittämispäällikkö	t	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
palvelusihteeri	t	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
puhtaanapitohenkilöstö	t	3	3	3	3	3
TEKNISET PALVELUT yhteensä		7,2	7,2	6,9	6,9	6,9
HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ		39,4	41,2	40,7	38,7	40,5
TUKITYÖLLISTETYT kunnan toimipisteissä (arvio veloitetyöllistettävistä/vuosi), jakson pituus enintään 6 kk	t	1	3	1	1	1

Eläköitymisennuste vuosina 2022–2026

Henkilöstö eläköityy Kevan arvion mukaan 7 henkilöä vuosien 2022-2026 aikana. Uusien rekrytointien kohdalla tehtäväkuvat tulee tarkistaa ja tarvittaessa päivittää vastaamaan käytännön tarpeita. Henkilöstöpalveluista vastaa hallintopäällikkö yhdessä kunnanjohtajan kanssa ja vuosittainen henkilöstösuunnitelma konkretisoituu talousarviossa.

Eläköityvien määrää kuvaava taulukko ei sisällä varhennetulle varhaiseläkkeelle eikä työkyvyttömyyseläkkeelle jääviä. Työntekijä voi itse päättää eläkkeelle jäämisestä ennen kuin täyttää 68 vuotta. Taulukossa on Kevan arvio vuosina 2022–2026 vanhuuseläkkeelle jäävien määrästä sisältäen maaseutuhallinnon henkilöstö, joita 10 henkilöä.

	2022	2023	2024	2025	2026	yht.
vanhuuseläke	5	4	2	4	2	17

5 Käyttötalous

5.1 Keskusvaalilautakunta

Vaalit	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	1 516	0	2 000	2	3
Henkilöstökulut	-6 795	-6 566	-6 071	-6	-6
Palvelujen ostot	-2 080	-1 250	-1 350	-1	-1
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-673	-400	-150	-0,2	-0,2
TOIMINTAKULUT	-9 548	-8 216	-7 571	-8	-8
TOIMINTAKATE	-8 032	-8 216	-5 571	-6	-5

Talousarviovuonna 2023 järjestetään eduskuntavaalit. Suunnitteluvuonna 2024 järjestetään presidentinvaali ja europarlamenttivaalit. Seuraavat kuntavaalit järjestetään vuonna 2025 yhdessä aluevaalien kanssa.

5.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset kunnan ja kuntakonsernin tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
Henkilöstökulut	-3 178	-3 667	-3 067	-3	-3
Palvelujen ostot	-8 729	-7 100	-8 337	-8	-8
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-80	-150	-200	-0,2	-0,2
Muut toimintakulut	0	0	-150	-0,2	-0,2
TOIMINTAKULUT	-11 987	-10 917	-11 754	-12	-12
TOIMINTAKATE	-11 987	-10 917	-11 754	-12	-12

Tilintarkastusyhteisönä vuosina 2023-2024 toimii BDO Audiator Oy Ab ja vastuullisena tilintarkastajana Tiina Mikkonen-Brännkärr.

5.3 Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuusto käyttää kunnan ylintä poliittista toimivaltaa. Valtuusto määrittelee valtuustokausittain strategiset päämäärät ja päättää resursseista tavoitteiden toteuttamisesksi. Valtuustossa on 15 valtuutettua.

Kunnanvaltuusto	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 205 1000 e
Henkilöstökulut	-10 266	-9 201	-9 201	-9	-9
Palvelujen ostot	-6 426	-1 850	-3 500	-3	-3
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 200	-1 200	-1 200	-0,5	-0,5
TOIMINTAKULUT	-14 751	-12 251	-13 201	-13	-13
TOIMINTAKATE	-14 751	-12 251	-13 201	-13	-13

5.4 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen palvelualue sisältää maakunta-asiat ja maakunnallisen yhteistoiminnan, hallintopalvelut, maankaytön ja strategiaprosessit, elinkeinopalvelut, työllisyyspalvelut ja joukkoliikenteen.

Kunnanhallitus yhteensä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	208 764	189 048	10 760	8	8
Henkilöstökulut	-532 539	-542 780	-542 780	-319	-316
Palvelujen ostot	-8 041 330	-8 325 505	-348 037	-347	-347
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 543	-3 100	-5 500	-6	-6
Avustukset	-130 894	-139 020	-112 760	-100	-100
Muut toimintakulut	-55 038	-50 431	-35 099	-17	-17
TOIMINTAKULUT	-8 763 343	-9 060 836	-849 358	-788	-785
TOIMINTAKATE	-8 554 580	-8 871 788	-838 598	-780	-777

Vanhus- ja vammaisneuvoston esittelijänä toimii vapaa-aikaohjaaja. Neuvoston kustannukset sisältyvät kunnanhallituksen toimintakuluihin.

Palvelualue **Kunnanhallitus**
Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Kunnanhallituksen tehtävänä on johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta sekä vastaa sille lain- ja säännöksissä määrättyistä tehtävistä. Ristijärven kunnanhallitus toimii myös

- maapolitiikan ja kaavoituksen ohjauksesta ja toteutuksesta vastaavana toimielimenä
- väestönsuojeluviranomaisena
- asuntoasioista vastaavana viranomaisena
- ulkoilulain mukaisena kunnan leirintäalueviranomaisena
- kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana viranomaisena
- lasten päivähoidosta vastaavana viranomaisena ja
- tuoteturvallisuusviranomaisena

Kunnanhallitus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	136				
Henkilöstökulut	-123 796	-126 223	-119 149	-114	-114
Palvelujen ostot	-19 381	-28 500	-22 167	-22	-22
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 593	-1 300	-4 500	-5	-5
Avustukset	-19 910	-13 900	-15 000	-13	-13
Muut toimintakulut	-37 739	-23 139	-22 313	-8	-8
TOIMINTAKULUT	-202 282	-193 062	-183 129	-162	-162
TOIMINTAKATE	-202 282	-193 062	-183 129	-162	-162

Kunnanhallituksen avustuksissa on Ristijärven 4H -yhdistykselle maksettava toiminta-avustus sekä avustus Matkahuollon palvelujen järjestämisestä. Lisäksi avustuksissa on vauvaraha. Ympäristöterveydenhuollon maksuosuus 65 000 euroa on budjetoitu kunnanhallituksen muihin yhteistoiminta-osuuksiin.

Maakunnallinen yhteistoiminta

Maakunnallinen yhteistoiminta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
Henkilöstökulut	-129 842	-131 500	0	0	0
Palvelujen ostot	-747 5884	-7 569 095	-112 224	-113	-113
TOIMINTAKULUT	-7 491 400	-7 700 595	-112 224	-113	-113
TOIMINTAKATE	-7 491 400	-7 700 595	-112 224	-113	-113

Maakunnallinen yhteistoiminta sisältää ympäristöterveydenhuollon maksuosuuden sekä Kainuun liiton maksuosuuden, johon sisältyy osuus Kainuun kuntien yhteisen tietohallintopäällikön palkkakustannuksista.

Vastuualue	Hallintopalvelut
Vastuuhenkilö	Hallintopäällikkö

Perustehtävä	Hallintopalveluita johtaa kunnanjohtaja ja se tuottaa keskitetysti kunnan organisaation tarvitsemat hallinnon tukipalvelut siltä osin kuin ne tuotetaan itse. Monetra Oy tuottaa kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut. ICT-palvelut tuottaa on Atea Oy. Palvelusihteerin työajasta 40 % kohdennetaan teknisiin palveluihin.	
	Hallintopalveluiden palvelualueeseen kuuluu talous- ja tietohallinnon lisäksi kokous- ja asiakirjahallinto, henkilöstöhallinto, asiointipalvelu ja sisäinen viestintä. Hallintopalvelut vastaa myös vaalien järjestämisestä.	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	Lainsäädännön mukanaan tuomat lakisääteiset tehtävät ja toimintaympäristön muutokset ovat haasteellisia toteuttaa resurssien vähyden takia, jonka vuoksi asiantuntijapalveluita joudutaan ostamaan ulkopuolelta.	
	Uusi palvelusihteerin aloittaa tehtävässään 2.1.2023, jolloin tehtävänkuvia on hyvä tarkastaa vastaamaan käytännön tarpeita. Maatalouspalvelujen siirryttyä Muhokselle, myös mm. henkilöstöhallinnon tehtäviä ja työterveyshuollon yhteistoiminta siirtyy hallintopalveluihin.	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia)		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Kehitämme digitaalisia palveluja, jotta asiointi olisi helppoa ja vaivatonta kaikkina vuorokauden aikoina.	uusien palvelumuotojen käyttöönotto, mm. sähköiset lomakkeet ja vahva tunnistautuminen	sähköiset palvelut +2
Suosimme avointa, välitöntä ja monikanavaista viestintää sekä kerromme värikkäästi kunnan positiivisesta meiningistä.	tapahtumien ja tilaisuuksien osallistujamäärä (kuntalaisraati, valtuuston kyselytunti, kuntalaiskysely, osallistava budjetointi)	kuntalaisille suunnattuja tilaisuuksia ja kyselyitä +2 valtuuston ja hallituksen päätösten tiedottaminen infotv:ssä ja kotisivuilla
Tavoitteet 2023-2024		

Asianhallintajärjestelmän ja TOSin valmistelu ja käyttöönotto saatetaan loppuun.	Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto	TOSin pohjatiedot valmiina sopimushallinta Dynastyssa
Kehitetämme edelleen TAHE-palveluiden talon sisäisiä prosesseja ja jatketaan automatisoitujen ratkaisujen hyödyntämistä.	Tiliöintien oikeellisuus	Monetran kustannusten pienentäminen 5 %
Panostamme henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin.	Osallistutaan KAMKin kuntahenkilöstön hyvinvointi -hankkeeseen Laadukasta esimiestyötä ja hyvinvointia Kainuun kuntatyöpaikoille, käynnistyy joulukuussa 2022.	Hankkeeseen ja koulutuksiin osallistuneiden määrä Kunnanhallitus hyväksyy henkilöstösuunnitelman- /ohjelman sekä perehdyttämisohjelman. Henkilöstön työhyvinvointikysely toteutetaan joka toinen vuosi
	Henkilöstön sisäistä viestintää parannetaan intranetin aktiivisella käytöllä ja toteuttamalla viestintäsuunnitelmaa.	Intranetista löytyvät kaikki henkilöstön ohjeet, suunnitelmat ja ajankohtaiset tiedotteet.

Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet sekä suunnitelma vuosille 2023-2026 on hyväksytty kunnanhallituksessa 10.10.2022. Hallintopalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkastuksia toteutetaan suunnitelman mukaisesti.

Taloudellisena riskinä koko kunnan osalta on tunnistettu verotulojen ja valtionosuuksien dramaattinen pieneneminen ja maksutulojen vähyys. Haasteena tulee olemaan yksistään lakisäätöiden velvoitteiden täyttäminen. Lisäpainetta aiheuttaa tietojärjestelmien ja digitalisaatiota edistävien palvelujen kehittämisestä, jotka joudutaan toteuttamaan täysin palveluntoimittajan ehdoilla.

Yhteis palvelupisteessä on talousarviovuonna kolme palvelusihteeriä, mutta suunnitelmavuosille on jälleen tarkasteltava kriittisesti henkilöresursseja, mikä riippuu paljolti talousarviovuoden sähköisten asiointipalvelujen ja järjestelmien kehittämisen toteutumisesta.

Tieto- sekä talous- ja henkilöstöhallinnon kustannukset vyörytetään palvelu- ja vastuualueille neljä kertaa vuodessa henkilöstön ja tietokoneiden määrän suhteessa. Jokainen palvelualue on budjetoinut kustannukset omalle kustannuspaikalleen. Tietohallinnon kustannuksia ovat mm. vuosittaiset ohjelmistojen lisenssimaksut (Cloudia, Arter, Dynasty), työasemahallinta (Atea) ja asiantuntijapalvelut (Sofigate, Innofactor). Suunnitelmavuosille ei ole varattu määrärahaa tietohallintopalveluiden konsulttipalveluihin. Tietohallinnon sekä talous- ja henkilöstöhallinnon kustannuksia kertyy vuonna 2023 n. 230 000 euroa. Summa sisältää Dynastyn versiopäivityksen ja sähköisen arkistoinnin käyttöönoton, n. 30 000 e. Kustannusten jako tarkentuu tulevan vuoden aikana lomitushallinnon siirryttyä Muhokselle.

Digitalisaatiohankkeet

Atea Oy, ICT-Roadmap	Työpajat pidetty 2022 ja suunnitelma tarkentuu loppuvuodesta.
KAMK, Digitiematikartta	Kunnan maksuosuus 193 euroa, toimenpano talousarviovuonna.
Valtiovarainministeriö, Pienten kuntien sähköiset palvelut ajasta ja paikasta riippumatta	Hanke jatkuu vuoteen 2024 saakka. Tämän hankkeen omarahoitusosuus katetaan työpäinoksella, eikä siihen käytetä muutoin kunnan rahaa.

Hallintopalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	1 258	200	200	0,2	0,2
Henkilöstökulut	-133 272	-114 984	-179 617	-156	-156
Palvelujen ostot	-47 293	-14 958	-58 789	-57	-57
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-978	-800	-800	-0,8	-0,8
Muut toimintakulut	-16 214	-15 846	-8 773	-9	-9
TOIMINTAKULUT	-198 385	-146 588	-247 979	-223	-223
TOIMINTAKATE	-197 127	-146 388	-247 779	-223	-223

Vastuualue
Vastuuhenkilö

Maankäyttö ja strategiaprosessit
Kunnanjohtaja

Perustehtävä	Kunta harjoittaa aktiivista maapolitiikka. Tavoitteena on maankäytön ja asumisen edellytysten toteutuksella, kuten kaavoittamalla ja kunnallisteknisellä rakentamisella ja suunnittelulla toteuttaa vetovoimaisia asunto- ja yritystontteja.	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	Kunnassa on yli 30 vapaata tonttia. Uutta kaavoitusta tehdään yksityisten omistamille ranta-alueille. Meneillään oleva kaavasunnittelu tuo lisää yli 30 uutta vapaa-ajan rantarakentamisen paikkaa ja lisäksi muutamia omarantaisia vakituisen asumisen tontteja. Toinen tuulivoimakaavoitus on käynnissä. Suunnitteilla on muitakin alueita tuulivoiman rakentamiseen. Väestön väheneminen aiheuttaa haasteita elinvoiman kehittämiseen ja erilaisten tonttien kysyntään. Kaavoituksella, myös yksityisellä kaavoituksella saadaan vetovoimaisia tontteja järvien rannoille.	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023		
Kuntastrategiassa määriteltyjen mitattavissa olevien toiminnallisten tavoitteiden yhteys palvelualueelle ja niiden mittaaminen:		
1. virikkeellinen kasvupitäjä 2. luonnonläheinen harrastekunta 3. mahdollisuuksien kunta		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Tonttitarjonnan riittävyys; yksityisten tontit osaksi kunnan tarjontaa	Kaavoitus ja vapaiden tonttien lukumäärä	Toteutuneet kaavat *1 ja kunnan omistamien tonttien kaupat* 3
Tuulivoiman hallittu lisääminen	Tuulivoimayleiskaavat, kpl	Vähintään yksi uusi tuulivoimayleiskaava vireillä
Kohti hiilineutraalia kuntaa	Päästömittareiden seuranta Määritellään hinkukunta työryhmän loppuraportissa	Liittyminen Hinku -kunta verkostoon. Uusiutuvan energian käytön edistäminen kunnan omassa toiminnassa toteutettavissa hankkeissa.
Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi		
Suunnitelma laaditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti.		
Seurataan kaavoitustilannetta ja kaavoitusprosessien etenemistä ml. tuulivoimakaavoitus niin, että vireillä olevakaavoitus valmistuu suunnitellusti. Riskiarvio kohtuullinen.		
Talouden sopeuttamissuunnitelman toimet talousarvio- ja suunnitelmavuosina		

Talouden tasapainottaminen vaatii edelleen konkreettisia toimenpiteitä. Taloudelliset resurssit ohjaavat strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Kuntastrategiaa toteutetaan olemassa olevien resurssien puitteissa. Toimintojen toteuttamista joudutaan priorisoimaan. Hankerahoitusta ja avustuksia hyödynnetään kaikessa toiminnassa.

Maankäyttö ja strategia	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	0	3 000	0	0	0
Palvelujen ostot	- 7 837	- 16 200	- 25 000	- 25	- 25
Aineet, tarv. ja tavarat	465	- 1 000	-1 000	0	0
TOIMINTAKULUT	- 7 372	- 17 200	- 26 000	- 25	- 25
TOIMINTAKATE	- 7 372	- 14 200	- 26 000	- 25	- 25

Palvelun ostot; Työpanoksen ostaminen naapurikunnasta aluearkkitehti- ja tai kaavoitustoimintaan.

Vastuualue **Elinkeinopalvelut**
Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Perustehtävä	<p>Kunta avustaa yrittäjiä hyödyntämään rahoitusmahdollisuuksiaan ja tukee yrittäjien koulutus- ja markkinointiosaamista. Kuntaimagoa vahvistetaan kunnan kehittämistoimenpiteiden avulla, joihin kunta panostaa kuntamarkkinoinnin (ilmoitukset, bannerit ja kampanjat mediassa), kunnassa järjestettävien tapahtumien ja erillisten hankkeiden avulla. Kunta tukee yritystoimintaa kuntastrategian mukaisesti.</p> <p>Kunnan elinkeinotoimen yhtenä tavoitteena on maaseudun pk-yrityksien ja hankkeiden etsiminen, yrittäjyyden tukeminen, uusien yritysten syntyminen ja yritysten sukupolvenvaihdokset. Kunta toimii linkkinä yrittäjien ja elinkeinon kehittäjien välillä, tavoitteena myönteisen yritysilmapiirin luominen.</p>	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	<p>Kunnan elinkeinotoimintaa johtaa kunnanhallitus. Käytännön kehittämistyötä johtaa kunnanjohtaja. Kehittämispäällikön työpanos on suunnattu kunnan yrityskontaktien, markkinoinnin, tapahtumien, yritysintenteistojen ja matkailun toimenpiteisiin. Kunnan yritys- ja hanke-toiminnan yhteistyökumppaneita ovat KAMK, Kainuun Liitto, Elävä Kainuu Leader, yrittäjäjärjestöt, ELY ja TE-keskus. Kunta verkostoituu paikallisen yrittäjäjärjestön sekä yksittäisten yrittäjien ja toimijoiden kanssa.</p> <p>Kunnan elinkeinotoimen yhtenä tavoitteena on maaseudun pk-yrityksien ja hankkeiden etsiminen, yrittäjyyden tukeminen, uusien yritysten syntyminen ja yritysten sukupolvenvaihdokset. Kunta toimii linkkinä yrittäjien ja elinkeinon kehittäjien välillä, tavoitteena myönteisen yritysilmapiirin luominen.</p> <p>Lomitushallinto päättyy 1.1.2023, maataloushallinto jatkuu ja jatkossa kuuluu elinkeinotoimeen.</p> <p>Tulevina vuosina useilla yrityksillä on edessä sukupolvenvaihdoksia. Työvoimapula vaikeuttaa myös sukupolvenvaihdoksia.</p>	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Markkinoinnin lisääminen	Markkinointisuunnitelman laatiminen.	Kunnan visuaalisen ilmeen luominen, sen ja markkinointi- ja viestintäsuunnitelman hyödyntäminen markkinoinnissa.

Elinkeinotoiminnan vahvistaminen, yrittäjyyden tukeminen	Yritysten lukumäärän kehittyminen. Kontaktit ja tilaisuudet yrittäjien kanssa, osallistujien lukumäärä/tilaisuus.	Uusia yrityksiä perustetaan vähintään yksi enemmän kuin niitä lakkaa. Järjestetään vähintään 2 tilaisuutta yrittäjille eri teemoilla.
Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi		
Suunnitelma laaditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti.		
Vastuualue seuraa kuukausittain määrärahojen riittävyyttä sekä raportoi poikkeamista ja niihin johdaneista syistä. Taloudellinen riski kohtuullinen		
Talouden sopeuttamissuunnitelman toimet talousarvio- ja suunnitelmavuosina		
Talouden tasapainottaminen vaatii edelleen konkreettisia toimenpiteitä. Taloudelliset resurssit ohjaavat strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Kuntastrategiaa toteutetaan olemassa olevien resurssien puitteissa. Toimintojen toteuttamista joudutaan priorisoimaan. Hankerahoitusta ja avustuksia hyödynnetään kaikessa toiminnassa.		
Tavoitteet suunnitelmavuosille 2024 – 2025		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Järjestetään yrittäjille kysyntää vastaavasti tontteja ja mahdollisesti vapaina olevia tiloja. 2. Edistetään tuulivoiman rakentamista kuntaan 3. Edistetään kestäväen kehityksen ja vihreän siirtymän tavoitteiden toteutumista; päästömittausten seuranta, Hinku -kunta, tuuli- ja aurinkoenergian edistäminen ja hyödyntäminen 4. Saukkovaaran toimintojen kehittäminen 		

Elinkeinopalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	- 35 161	- 28 883	-29 901	- 30	-27
Palvelujen ostot	- 63 410	- 87 250	-100 467	- 101	- 101
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-558	0	0	0	0
Avustukset	- 8 000	- 24 000	- 6 000	- 6	- 6
Muut toimintakulut	- 236	- 4 116	-1 393	0	0
TOIMINTAKULUT	- 107 366	- 144 249	- 137 761	- 137	- 133
TOIMINTAKATE	- 107 366	- 144 249	- 137 761	- 137	- 133

Elinkeinotoimen talousarvion kuluja ovat osa kehittämisspäällikön palkkakustannuksista, kehittämisen ostopalvelusopimukset, varaukset hankerahoitukseen voimassa olevista hankerahoitussitoumuksista. Lisäksi määrärahaa on varattu kunnan markkinointiin. Mahdolliset avustukset OK Seniorisillalle liikuntatalo Virtaalan ylläpitoon ja Kulttuuritapahtuma ry:lle (Veisuufestivaali) toteutetaan lahjoitusvaroista. Kainuun kunnat ja KAMK rahoittavat yhdessä kuntayhteyshenkilön. Kunta osallistuu harkinnan mukaan KAMK:n projekteihin.

Maaseutuviranomaisen tehtävät on budjetoitu elinkeinotoimeen. Samoin avustukset lomitukseen tukemiseksi. Viranomaistehtävät ostetaan Puolangan kunnalta.

Yhteistoimintaosuudet ja hankerahoitukset:

Hanke / maksuosuus	Maksu, €
Yhteistoimintaosuudet:	10000
- Elävä Kainuu Leader ry	6500
- KAMK	1600

- muut	1900
Hankkeet:	
- Oumo 300 e	15000 300
KAMK -hankkeet:	2100
- Kyte 844e,	
- Ok-hanke 810e,	
- Kuhy 215 e,	
- Digitalis.keh. 229e,	
Kainuun Liikunta	1 500
- Kainuun liikuntatapahtumat roadmap 2023	1 000 500
- Digisti sporttia	
Muut hankkeet	11100

Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävien hankkeiden omavastuuosuudet rahoitetaan lahjotusvaroista.

Vastuualue **Työllisyyspalvelut**
Vastuuhenkilö **Hallintopäällikkö**

Perustehtävä	Ristijärven kunta kuuluu työllisyyden kuntakokeiluun yhdessä Paltamon ja Hyrynsalmen kanssa, isäntäkuntana toimii Paltamo. Kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelu) tarjoamisesta. Työllisyyspalveluiden asiakkaita ovat veloitetyöllistettävät, työkokeiluun, kuntouttavaan työtoimintaan ohjatut asiakkaat ja palkkatuetut työttömät. Työhönvalmennuksen lisäksi asiakaskunta koostuu eläke- ja kuntoutusedellytysten selvittelyssä olevista asiakkaista, jotka eivät terveydellisistä syistä ole enää työkykyisiä.
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	TE-palvelut siirtyvät kuntien järjestämismvastuulle vuoden 2025 alusta. Kuntakokeilun viranomaistehtävien hoidosta ja kuntakokeilun jatkumisesta vuoteen 2025 on tehty jatkosopimukset ja varsinainen työllisyyspalvelujen organisointi selvenee tulevan vuoden aikana.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Tarjoamme puitteet etä- ja monipaikkaiselle työlle ja nykyteknologian hyödyntämiselle. Annamme tilaa myös ulkomaisille osaajille.	työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta työmarkkinatuen kuntaosuus	10 % (12/2021: 11.4 %) 90000 e (12/2021: 104058 e)

Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet sekä suunnitelma vuosille 2023-2026 on hyväksytty kunnanhallituksessa 10.10.2022. Hallintopalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkastuksia toteutetaan suunnitelman mukaisesti.

Taloudellisena ja toiminnallisena riskinä on varauduttava te-palveluiden järjestämistä vastaavien onnistumiseen sekä kustannusten hallitsemattomaan kasvuun. Te-palveluiden lisäksi työllisyyden hoitoon kohdistuu useita lakialoitteita, mm. velvoitetyöllistettävien korvaukset yhdistykselle sekä kuntouttavan työtoiminnan korvausperusteet.

Vuoden 2022 arvio työllisyyden hoidon Paltamolle maksettavista palveluista on 20 000 euroa (2021: 18 026 e), joka tarkentuu aina joulukuussa, kun laskutus täsmätään toteutuneisiin kustannuksiin. Suunnitelmavuosille arvioidaan kustannusten pysyvän tämän vuoden tasolla.

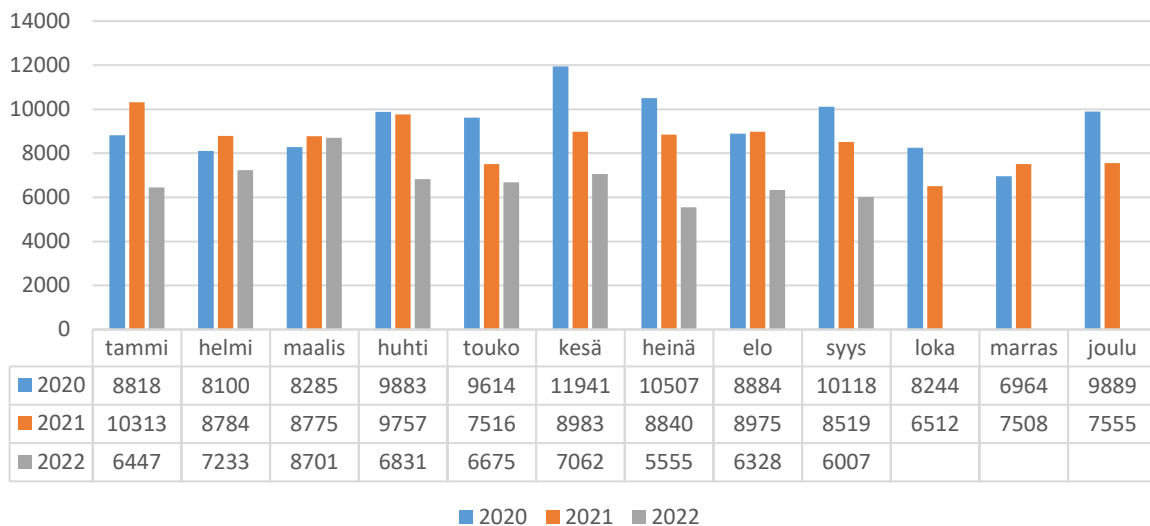
Työllisyyspalveluiden kustannukset on arvioitu siten, että kokonaisuuteen kuuluu palveluohjaajan työpanosta 20 %, joka täsmäytetään vuoden lopussa toteutuneiden tuntien mukaan. Työllisyysohjaajan työpanos on 30 % koko työllisyyden hoidon osuudesta ja hallinnollisen työn osuus on 17 % kolmen kunnan sopimuksesta. Kunta ei voi käytännössä vaikuttaa työmarkkinatuen kuntaosuuteen muutoin kuin työllistämällä velvoitetyöllistettäviä.

Henkilöstökuluissa on varattu 2 240 euron määräraha koululaisten ja opiskelijoiden palkkakuluihin. Muille työnantajille varattu työllistämistuki kesätyöllistämiseen 1 120 euroa. Tavoitteena on, että jokainen hakukriteerit täyttävä nuori saa joko kunnan tukeman yrityspaikan tai työllistyy kuntaan. Velvoitetyöllistettävien palkkakustannuksiin on budjetoitu 13 800 euroa.

Avustuksissa on työmarkkinatuen kuntaosuus sekä yrityksille maksettava avustus nuorten kesätyöllistämiseksi. Palvelujen ostot sisältää maksuosuuden Paltamon kunnalle työllisyydenhoidon palvelujen tuottamisesta.

Kunta on mukana Kajaanin ammattikorkeakoulun opinnollistamisella osaamista Kainuuseen -hankkeessa, jonka maksuosuus 2022 on 1216 euroa ja 2023 vuonna 810 e.

Työmarkkinatuen kuntaosuus 2020-2022

Työllisyyspalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	3 580	10 000	6 900	6 900	6 900
Henkilöstökulut	-4 473	-36 695	-19 295	-19 536	-19 536
Palvelujen ostot	-18 026	-25 500	-20 200	-20 000	-20 000
Avustukset	-102 356	-101 120	-91 760	-80 640	-80 640
TOIMINTAKULUT	-124 855	-163 315	-131 255	-120 176	-120 176

TOIMINTAKATE	-121 275	-153 315	-124 355	-113 276	-113 276
---------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Vastuualue
Vastuuhenkilö

Joukkoliikenne
Hallintopäällikkö

Perustehtävä	Kunnan sisäisen asiointiliikenteen kunta järjestää itse vakituisille kunnan asukkaille.
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	<p>Asiointiliikennettä järjestetään kaikilta sivukyliltä Kirkonkylään pääsääntöisesti yhtenä päivänä viikossa. Liikenne toteutetaan kutsutaksiperiaatteella, jossa asiakas ilmoittautuu kuljetukseen liikennöitsijälle kyseisenä päivänä. Asiointiliikenne yhdistetään mahdollisuuksien mukaan koulukyyteihin. Asiakkaalta peritään linja-autotaksan mukainen maksu.</p> <p>Kainuun joukkoliikenteen yhteishankinta on päätynyt sopimuskauden loppuun 6.6.2021 ja jatkossa ELY-keskus hankkii ensisijaisesti kuntien välisen joukkoliikenteen, jonka se rahoittaa itse. Kunnan sisäisen joukkoliikenteen hankinta on kunnan vastuulla. Myös peruskoululaisten koulukuljetukset kuuluvat kunnan järjestettäväksi.</p> <p>Palvelujen ostot sisältävät kunnan sisäisen asiointiliikenteen, joka toteutetaan pääsääntöisesti koulun työaikana koulukuljetuksiin yhdistettynä.</p> <p>Polttoaineiden hinta on noussut vuoden aikana ja se näkyy kustannuksissa. Asiointiliikenne on kuitenkin tärkeä osa kuntalaisten arkea, jotta myös asiointi kyliltä olisi mahdollista.</p>

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Päivittäiset palvelut ovat kaikkien kuntalaisten saatavissa, jonka lisäksi tuemme ja kannustamme kuntalaisia käyttämään digitaalisia palveluja, jotta asiointi olisi helppoa ja vaivatonta kaikkina vuorokauden aikoina.	kuljetusten kattavuus ja tuettujen asiointipäivien määrä	1 krt/viikko

Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet sekä suunnitelma vuosille 2023-2026 on hyväksytty kunnanhallituksessa 10.10.2022. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkastuksia toteutetaan suunnitelman mukaisesti.

Taloudellisena ja toiminnallisena riskinä on tunnistettu kustannusten jyrkkä nousu. Kunnanhallitus on päättänyt optiovuosien käytöstä 08/2022-07/2024. Kunnanhallitus päättää viimeisenä optionvuonna asiointiliikenteen tasosta ja kustannuksista suunnitelmavuosille. Vähenevä väestö nostaa asukaskohtaista kustannusta.

Määrälliset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Asiointiliikenteen kustannukset, e/v	-7 414	-7 000	-7 500
Asiointiliikenne e/as	6,12	5,73	6,33

Joukkoliikenne	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e

Palvelujen ostot	-7 414	-7 000	-7 500	-7 500	-7 500
TOIMINTAKULUT	-7 414	-7 000	-7 000	-7 500	-7 500
TOIMINTAKATEkir	-7 414	-7 000	-7 000	-7 500	-7 500

5.5 Sivistyspalvelut

Vastuualue Sivistyspalvelut
Vastuuhenkilö Sivistyspäällikkö / rehtori

Perustehtävä	<p>Sivistystoimi vastaa kunnan varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, kirjastotoimen sekä kulttuuri-, nuoris- ja liikuntatoimen järjestämisestä kunnassa, on vastuutoimialana kunnan hyvinvoinnin edistämistyössä sekä suunnittelee palveluiden toteuttamista yhteistyössä naapurikuntien, Paltamon kansalaisopiston ja Kainuun musiikkiopiston kanssa. Sivistystoimi toteuttaa ostopalveluna koulukuraattoripalvelut Suomussalmen kunnalta ja etsivän nuorisotyön palvelut Kaajanin kaupungilta. Kohtauttavan koulutyön kuraattori on hankerahoituksella ja se on yhteinen Sotkamon, Paltamon ja Hyrynsalmen kuntien kanssa. Myös vuodelle 2023 on tehty varaus yhteisestä koulukohtauttajasta.</p> <p>Tavoitteena on mahdollistaa monipuoliset elinikäisen oppimisen edellytykset Ristijärvellä, sekä ylläpitää ja mahdollistaa kuntalaisten hyvinvointia, luoda turvalliset peruspalvelut lapsiperheille sekä ylläpitää ja kehittää liikunta- ja kulttuurielämää kaikille kuntalaisille junioreista senioreihin. Sivistystoimi pyrkii omilla toimillaan edistämään ja mahdollistamaan kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia ja päivittää kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta vuosittain.</p>	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	<p>Sivistyspalveluissa tulee tulevina vuosina eläköitymisiä, ja mahdollisia lakimuutoksia, jotka voivat vaikuttaa henkilöstön rakenteeseen ja määrään. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, esi- ja perusopetukseen haetaan aineenopettajaa ja mahdollisesti yhtä luokanopettajaa. Taito- ja taideaineiden tuntiopettajalle voi olla tarvetta. Osaan virkoja voidaan saada työntekijöitä yhteistyössä naapurikuntien kanssa.</p>	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia)		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Virikkeellinen kasvupitäjä	Kuntalaisten peruspalveluja pyritään järjestämään luovasti ja kuntalaisia kuunnellen. Vuoden aikana järjestetään hyte-kyselyt ja niiden pohjalta pyritään suuntaamaan kunnan palveluja kuntalaisten toiveiden ja perustehtävien mukaisesti.	Mittarina hyte-kysely ja vuosittainen hyte-kertomus.
Luonnonläheinen harrastekunta	Järjestöjen kanssa yhteistyössä suunnitellaan joka kesä tulevan vuoden toimintakalenteri. Lasten ja nuorten harrastetoimintaan haetaan	Toteutettujen kerhojen lukumäärä.

	rahoitusta. Kunta toimii Suomen harrastamisen mallin ja koulun kerhotoimintaa toteuttavana kuntana. Lapsille ja nuorille luvataan järjestää vähintään 10 erilaista kerhoa/harrastetoimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	
Mahdollisuuksien kunta	Sivistystoimi toimii mahdollistajana omilla osa-alueillaan antamalla valmiuksia uudistua ja vastata nykyajan haasteisiin. Koulutus ja sivistys luo mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä, oppia uutta kaikissa elämänvaiheissa.. Sivistys on myös kaikenlaisten kuntalaisten huomioimista ja palvelujen saavutettavuutta kaikille kuntalaisille.	Kuntalaisten digitaitojen kehittäminen ja vaka, esi- ja perusopetus sekä kirjasto- ja kulttuuritoimi esittävät toimintakertomuksessa tilaston, josta selviää miten tvt-strategian tavoitteisiin on vuonna 2023 vastattu.
Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi		
<p>Suunnitelma laaditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti. Toimenpiteiden tulee olla konkreettisia valvontatoimenpiteitä.</p> <p>Sivistystoimialoilla on vuosittaiset toimintasuunnitelmat, joiden toteutusta arvioidaan toimintakauden päättyessä. Sekä varhaiskasvatus että perusopetus noudattavat poikkeavaa toimintavuotta, mutta arviot kuluneen vuoden tavoitteista ja niihin pääsemisestä tehdään toukokuussa lukuvuodelta 2022-23 ja seuraavan kerran toukokuussa 2023-24.</p> <p>Riskeinä kaikilla toimialoilla on koulutetun henkilökunnan saatavuus eläköityvien tilalle sekä erityisen ja tehostetun tuen tarpeen lapsien ja oppilaiden suuri määrä.</p>		
Talouden sopeuttamissuunnitelman toimet talousarvio- ja suunnitelmavuosina		
<p>Toimialat kuvaavat talouden sopeuttamistoimet suhteutettuna toimintaympäristön muutoksiin. Koko sivistystoimessa epävarmuustekijöinä ovat mahdolliset uudet lakiuudistukset elokuusta 2023 lähtien. Talousarvioissa on niihin alustavasti varauduttu, ja nämä varaukset jäävät käyttämättä jos esimerkiksi koulukohtauttajan toiminnasta ei tule lakisääteistä. Erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevien lasten ja oppilaiden suuri määrä vaikuttaa henkilöstöresursseja kasvattavasti. Sivistyspalveluissa haetaan hankerahoitusta myös tulevana toimintavuotena. Kainuulaisella yhteistyöllä on saatu esimerkiksi täydennyskoulutusta varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen henkilökunnille (Kohtauttava koulutyö, Suomen mallin kerhotoiminta, koulun kerhotoiminta, Covid-21-tasausrahoitus varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, tasa-arvorahoitus, Kainuun Tuen malli-varhaiskasvatuksessa). Hankkeista toimivimmat käytännöt jäävät elämään, esimerkiksi tuen malli varhaiskasvatuksessa ja kielisuihkutus esiopetuksessa sekä vertaismentorointi perusopetuksessa.</p>		

Sivistyspalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 €	TS 2025 1000 €
TOIMINTATUOTOT	115 167	116 494	176 287	51	51
Henkilöstökulut	- 1 277 671	-1 307 150	-1 248 237	-1 217	-1 211
Palvelujen ostot	-547 567	-485 454	-728 282	-683	-680
Aineet, tarvikkeet, tavarat	- 48 980	-64 050	-58 750	-61	- 61
Avustukset	-39 061	-57 000	-25 000	-25	- 23

Muut toimintakulut	- 324 450	-291 445	-338 474	-340	-341
TOIMINTAKULUT	- 2 237 730	-2 205 099	-2 398 743	-2 327	-2 317
TOIMINTAKATE	- 2 122 563	-2 088 605	-2 222 456	-2 276	-2 266

Vastuualue**Varhaiskasvatus****Vastuuhenkilö**

Varhaiskasvatuksen vastaava

Perustehtävä	Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä sekä syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa.
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	Kunta tarjoaa varhaiskasvatusta siinä laajuudessa kuin vanhempien työssäkäynti tai opiskelu sitä vaatii. Ristijärven kunnassa päiväkodin aukioloaika on määritelty arkipäivisin klo 7-17 välille, riippumatta vanhempien työllisyystilanteesta tai opiskelusta. Kunnassa toimii 1 Päiväkoti jossa on 2 ryhmää. 12-paikkainen 0-3v ryhmä ja 21-paikkainen 3-6v ryhmä. Päiväkodissa järjestetään myös 1-2lk aamu- ja iltahoito.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Laadukkaan varhaiskasvatuksen tarjoaminen	Riittävä koulutettu henkilöstö ja erityisopettajan palvelut.	Tuen tarpeisten lasten huomioiminen henkilöstömitoituksessa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaaminen
Hyvä kasvupitäjä	Asiakastyytyväisyyskysely huoltajille syksy 2023. Laadun arviointi lasten näkökulmasta	Huoltajat näkevät kunnan varhaiskasvatuksen laadukkaana kasvatusyhteistyökumppanina
Uuden kunnan varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto	Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta	Arviointi ja henkilöstöpalaute alkuvuodesta 2024

Suunnitelmavuosien tavoitteet 2024-2025

Kainuun lapsen tuen malli- hankkeen 2022-2023 toimintatapojen vakiinnuttaminen varhaiskasvatuksen arkeen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimen ja toimintamallin luominen kuntaan. Laadun arvioinnin kehittäminen ja Karvin Valssi laadunarviointijärjestelmän käyttöönotto.

Määrälliset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Päiväkodin läsnäolopäivät	4560	5400	5000	4 500	4 200
0-6v. kunnassa / hoitopaikkaa tarvitsevat 0-7v.	44/40	40/43	40/43	40/37	38/33

2023 Varhaiskasvatus joutuu tekemään uuden tietojärjestelmän hankinnan ja käyttöönoton vanhan järjestelmän poistuessa. Kustannusarvio n. 20000 e.

Vuodelle 2023 on talousarvioon varattu uudelle perustettavalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle palkka elo-joulukuulle.

Varhaiskasvatus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2023 1 000 €	TS 2024 1 000 €
TOIMINTATUOTOT	47 367	35 000	50 276	5	5
Henkilöstökulut	-347 937	-353 224	-350 082	-325	-319
Palvelujen ostot	-94 441	-68 590	-131 298	-85	-82
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 324	-6 450	-3 200	-6	-6
Avustukset	-35 361	-57 000	-25 000	-25	-23
Muut toimintakulut	-83 394	-84 847	-85 100	-87	-88
TOIMINTAKULUT	-565 457	-570 111	-594 680	-528	-518
TOIMINTAKATE	-508 642	-535 111	-544 404	-523	-513

Vastuualue Perusopetus
Vastuuhenkilö Rehtori/sivistyspäällikkö

Perustehtävä	Kunnan esi- ja perusopetuksen toteuttaminen. Peruslähtökohtana on ihmisen kunnioitus ja kasvatusrakkaus.	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset		
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Virikkeellinen kasvupitäjä	hyte-kysely	saadaan toteutettua 1-3 hyte-kyselyssä esiin tullutta kehittämistoivetta
Luonnonläheinen harrastekunta	Toteutunut kerhotoiminta tilasto	vähintään 10 toteutettua kerhoa yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
Mahdollisuuksien kunta	TVT-strategian mukainen kysely	Päästään vähintään hyviin arvosanoihin kaikilla luokkatasoilla
Suunnitelmavuosien tavoitteet 2024-2025		
Yhteistyötä Kainuun kuntien kanssa jatketaan laadukkaana esi- ja perusopetuksen takaamiseksi Ristijärvellä ja yhteisten hankkeiden toteuttamista. Yksin hankkeiden saaminen on vuodelta vaikeampaa. Yhteishankkeista saatava hyöty on moninkertainen niihin satsattuun työmäärään suhteutettuna.		
Kunta selvittää yhteistyömahdollisuuksia naapurikuntien kanssa koko sivistystoimen alueella lähinnä henkilöstön koulutukseen ja toiminnan toteuttamiseen liittyen.		

Määrälliset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Opetushenkilöstö 1.8.	14	14	11-12	11-12	11-12
- tuntiopettajia	5	3	3	3	2
koulunkäynninohjaajat	6	4	3,5	3	3
henkilökohtainen lastenhoitaja			1	1	1
Oppilasmäärä (painotettu)	93	94	95	92	87
- esikoulussa	9	12	11	9	
- joista kuljetusoppilaita	45	49	51	n. 50	n.50

*Koulunkäynnin ohjaajien työajasta kohdistuu osa varhaiskasvatukseen iltapäiväkerhon vetämiseen ja osa hallinnon tehtäviin koulunkäynnin ohjaamistyön lisäksi. Henkilökohtaisen lastenhoitajan tarve tulevat 10 vuotta.

Ristijärvellä on viime vuosina syntynyt alle 10 lasta/vuosi, mikä näkyy suunnitelmavuoden 2024 enusteessa vähenevänä oppilasmääränä. Vuonna 2024 tulee pienin ikäluokka, viisi oppilasta sisään, seuraavina vuosina 6-8 oppilasta.

Esi- ja perusopetuksessa osittaista työaikaa tekee opetushenkilöstöstä lukuvuonna 2022-23 kaksi henkilöä ja todennäköisesti lukuvuonna 2023-24 osan vuotta yksi henkilö. Lisäksi meillä on tuntiopettajat musiikissa, liikunnassa (yhteinen Paltamon kanssa) ja kotitaloudessa. Opetushenkilöstön määrään vaikuttavat pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden sekä erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden määrät. Vuonna 2023 on eläköitymässä yksi tuntiopettaja, mahdollisesti yksi luokanopettaja. Opetusjärjestelyjä on siinä vaiheessa mietittävä kokonaan uudelleen. Me aloitamme vaikeimmin kehitysvammaisten lasten perusopetuksen lukuvuonna 2023-24. Tämä vaatii yhden erityislastenhoitajan palkkaamisen perusopetukseen ja tilojen kunnostusta tarvetta vastavaksi.

Kaksi koulunkäynninohjaajaa hoitaa yhdessä sekä varhaiskasvatukseen koululta siirtyviä oppilaita että iltapäiväkerholaisia. Varhaiskasvatuksella ei ole riittäviä tiloja iltapäiväkerholaisien hoitamiseen uudessa kiinteistöissä, joten toistaiseksi kunta jatkaa kouluikäisten hoitoa koululla. Koulukuraattori-palvelut ostetaan Suomussalmelta ja kohtauttavan koulutyön kuratiivipalvelut saadaan hankerahoituksesta lukuvuoden 2022-23 loppuun asti. Koulupsykologi, koulukuraattori, miekkari ja terveydenhoitaja siirtyvät uudelle hyvinvointialueelle töihin ja heidän läsnäoloapäiviään Ristijärvellä ei toistaiseksi tiedetä, arveluja on palvelujen harvenemisesta. Myöskään kustannuksista ei ole toistaiseksi selvyttä. Vuoden 2023 perusopetuksen palvelujen ostojen nostoon vaikuttaa selkeästi se, että nyt talous- ja hallintokustannukset on budjetoitu sinne sekä kohonneet ruokahuollon ja kuljetuksen kustannukset. Myös lievästi ja vaikeasti kehitysvammaisten lasten perusopetuksen järjestäminen sekä eräät erityisopetukseen liittyvät ostopalvelut nostavat palvelujen ostojen määrää.

Perusopetus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
TOIMINTATUOTOT	57 010	80 174	123 041	46	46
Henkilöstökulut	-792 480	-791 874	-751 176	-749	-749
Palvelujen ostot	-395 900	-337 449	-508 496	-510	-510
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-26 347	-33 280	-30 650	-30	-30
Muut toimintakulut	-191 600	-178 255	-210 352	-200	-200
TOIMINTAKULUT	-1 406 327	-1 340 858	-1 500 674	-1 500	-1 500
TOIMINTAKATE	-1 349 317	-1 260 684	-1 377 633	- 1 454	-1 454

Palvelujen ostossa näkyy kohonneina kuluina tietohallinnon palveluissa, koluruokailussa ja – kuljetuksessa. Myös henkilöstön palkankorotukset ja erityislasten suuri määrä vaikuttaa talousarvioon sitä nostavasti. Suluisissa toimintatuotoissa näkyy koko sivistystoimen avustukset toimintatuotoissa.

Tehtäväalue
Vastuuhenkilö

Vapaa-aikapalvelut
Vapaa-aikaohjaaja ja sivistyspäällikkö

Perustehtävä	Hyvinvointipalvelujen tarkoituksena on tuottaa ristijärveläisille kansalaisopiston ja musiikkiopiston palvelut sekä laadukkaat liikunta- ja nuorisopalvelut. Vapaa-aikapalvelut mahdollistavat kuntalaisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia.
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	Kansalaisopisto ja musiikkiopisto Kansalaisopisto järjestää ja kehittää opetustaan ristijärveläisten toiveiden mukaisesti. Kansalaisopiston palvelut tuottaa Paltamon kunta. Kansalaisopiston toimintaan on budjetoitu 32 000,00.

	<p>Musiikkiopisto järjestää viikoittain opetusta ristijärveläisille. Musiikkiopistolle on budjetoitu musiikkiopiston rehtorin ilmoituksen mukaisesti 3100 €, joka on 100,00 euroa enemmän kuin vuonna 2020 kohonneiden henkilöstökustannusten vuoksi.</p> <p>Musiikinopetusta tarjoaa Ristijärvellä myös kansalaisopisto ja yksityiset henkilöt. Koulun bändikerho toteutetaan opetushallitukselta saadulla kerhotoiminnan rahoituksella.</p> <p>Liikunta- ja nuorisotyö</p> <p>Palveluja tuotetaan yhteistyössä toisten kuntien sekä paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa. Lakisääteisistä toiminnoista etsivän nuorisotyön hoitaa ostopalveluna Kajaanin kaupunki. Ostopalvelusta laskutetaan vain toteutuneiden poimintojen mukaan. Vapaa-aikatoimen tehtävänä on mahdollistaa kuntalaisten hyvinvointia ja luoda yhteisöllisyyttä.</p> <p>Liikunnan osa-alueella tarkoituksena on saada ohjattua liikuntatoimintaa kaikenikäisille ristijärveläisille, sekä tuottaa monipuolisia nuorisotyön palveluita yhteistyössä 4H-yhdistyksen, paikallisten seurojen ja koulun kanssa.</p> <p>Tavoitteena on saada vähän liikkuvat lapset ja nuoret ohjatun liikunnan ja terveellisten elämäntapojen piiriin entistä tiiviimällä yhteistyöllä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, kerho- ja järjestötoiminnan sekä soten yhteistyöllä. Erityisesti on huomioitava perheiden mukaan saaminen terveen elämän talkoisiin. Nuorisotalo on avoinna kolmena iltana viikossa. Loma-aikoina (hiihtoloma, kesäloma ja syysloma) järjestetään päiväleirejä ja jatkossa yönyli leirejä eri-ikäisille lapsille ja nuorille.</p> <p>Liikuntakerhoja järjestetään lähes jokaisena koulupäivänä.</p> <p>Lisäksi vapaa-aikatoimi tukee omilla toimillaan ristijärveläisten (vauvasta vaariin) hyvinvoinnin kasvua. Tietoutta terveellisistä elämäntavoista jaetaan jatkuvasti, kuntalaisia pyritään osallistamaan itsensä monipuolisesti myös liikunnan alalla ja yhteisöllisyyden kasvua pyritään tukemaan resursseja, tietoa, taitoja ja tiloja tarjoamalla.</p>	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Kuntalaisten osallistaminen hyvinvointia koskevissa asioissa	Säännöllisesti toteutettavat hyvinvointikyselyt kuntalaisille.	Toteuttamiskelpoisten ehdotusten lisääminen
Nuorten osallistaminen nuoria koskevissa asioissa.	Nuorisovaltuuston kuuleminen säännöllisesti sekä nuorisovaltuuston mukaan pyytämisen heitä käsiteltävien asioiden tiimoilta.	Nuorisovaltuuston ja kunnan luottamusmiesten välinen yhteistyö toimivaksi.

Kunnan sekä järjestöjen ja yhdistysten välinen yhteistyö toimivaksi ja näkyväksi	Saadaan toimiva yhteistyöverkosto ja toteutetaan yhteindikaattoreiden mukaista osallistavaa toimintaa suunnitelmallisesti.	Kokoonnutaan säännöllisesti yhdistysten ja järjestöjen kanssa.
Suunnitelmavuosien tavoitteet 2024-2025		

Vapaa-aikapalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 e	TS 2025 1000 e
Henkilöstökulut	-31 620	-54 076	-23 471	- 23	-23
Palvelujen osto	-28 059	-34 565	-48 767	-49	-49
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-177	-1420	-1 000	-1	-1
Avustukset	-3 700	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-9 602	-10 209	-19 441	-19	-19
TOIMINAKULUT	-73 158	-100 270	-92 679	-93	-93
TOIMINTAKATE	-73 038	-73 038	-92 679	-93	-93

Tehtäväalue
Vastuuhenkilö

Kirjasto ja kulttuuripalvelu
Kirjasto- ja kulttuurivastaava

Perustehtävä	<p>Lakisääteisen palvelun tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.</p> <p>Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.</p> <p>Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tarkoituksena on tuottaa sen käyttäjille yhdenvertaiset mahdollisuudet elämän eri tilanteista selviämiseen, itsensä kehittämiseen ja henkiseen virkistytymiseen sekä toimia kulttuurisena kohtaamispaikkana.</p> <p>Kulttuuritoimen tarkoituksena on kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen taiteen ja kulttuurin keinoin yhdessä kunnan sivistystoimijoiden, yhdistysten ja Kainuun kulttuuritahojen kanssa.</p>	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	Väestön ikääntyminen, digitalisaation tarjoamien mahdollisuuksien laajeneminen koulutustarpeineen ja kirjaston henkilökunnan vähyyks tuovat haasteita tehtävän toteuttamiseen.	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia)		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Virikkeellinen kasvupitäjä	Kirjasto uudistuvine aineistoinneen ja kulttuuritoimi tapahtumineen tarjoavat käyttäjilleen mahdollisuuksia henkiseen hyvinvointiin, yhteisölliseen vuorovaikutukseen ja luovuuteen.	Vähintään 5 yleisötapahtumaa/vuosi (joita voivat olla teatteriesitys tai konsertti, näytely avajaisineen, kirjailijavierailu).

Luonnonläheinen harrastekunta	Kuntalaisia kannustetaan esittelemään luontoharrastuksiaan näyttelyissä ja tapahtumissa.	Vähintään yksi luontoon liittyvä näyttely ja yhteisöllinen luontoilta/vuosi.
Mahdollisuuksien kunta	Kirjasto on osaltaan tuke- massa kuntalaisten elinikäistä oppimista mm. digivalmiuksien käytössä.	E-aineistojen käyttökoulutus yhdistettynä sivistystoimen raporttiin.
Suunnitelmavuosien tavoitteet 2024–2025		
Uusiutuvan kirjastoaineiston ja tapahtumien järjestämisen lisäksi Kainuun kirjastojen ja aluekehittäjäkirjasto Oulun kanssa jatketaan palvelujen kehittämissyhteistyötä. Kainuun kulttuuritoimijoiden yhteistyön tiivistyminen tuottaen aikaisempaa monipuolisempaa tapahtumatarjontaa. Asiakas- lautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.		
Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi		
Henkilökunnan vähyys ja runsassisältöinen tehtäväkuva on yksikölle haasteellinen.		
Talouden sopeuttamissuunnitelman toimet talousarvio- ja suunnitelmavuosina		
Henkilöstömenoissa aavistus vähennystä, koska osa-aikaisen osuus 0,20.		
Talousarviovuonna Ristijärven kirjasto on mukana Kainuun kirjastojen yhteishankkeissa sekä Pohjoisen eKirjastossa, joka etenee kohti valtakunnallista e-kirjastoa.		
Eri-ikäisten kuntalaisten kirjastonkäyttöä tuetaan ja aktivoidaan uusiutuvalla kirjastoaineistolla, lukupiireillä ja -hankkeella, kirjailijavierailuilla ja muilla tapahtumilla. Käyttäjälautetta hyödynnetään kehittämisessä.		
Kulttuuritarjontaa toteutetaan näyttelytoiminnalla sekä järjestämällä teatteri- tai konserttimatkoja tai tuottamalla niitä omaan kuntaan mahdollisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Kulttuuritoimi on mukana Kainuun liiton Kulttuuri Kainuu -hankkeessa, Kainuun lasten- ja nuortenkulttuurikeskus Kulturan toiminnassa, Kaikukortti-hankkeessa sekä Ämmäinviikon ja Veisuuvestivaalin järjestelyissä yhdessä Ristijärven Kulttuuritapahtuma ry:n kanssa. Kunnalla eri tahoineen on mahdollisuus osallistua myös Oulu2026 kulttuuripääkaupunki tapahtumatuotantoon.		

Strategiset tavoitteet 2023

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo/toteuma
Yhteisöllisyys	Tapahtumat	Teatteri- ja konserttimatka, kirjailijavierailut, lukupiirit, näyttelyt
Kirjaston palvelukyky	Aineiston uudistaminen	> 400 kirjaa/1000 as (v. 2021 467) > 50 lehteä/1000 as (43) > 50 muuta aineistoa/1000 as (38)
Kirjaston käyttöaste		> 40 % asukkaista (33)
Lainojen määrä		> 14 lainaa / asukas (13,6)

Määrälliset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS2024	TS 2025	Kainuu 2021*
Lainojen määrä / as	13,6	14	14	14	14	14,24
Kirjastokäynnit / as	7,7	10	10	10	10	6,51
Käyttömenot, netto €/as	128	88	115	115	115	60,86

* Opetus- ja kulttuuriministeriön tilasto 2021. Ko. vuonna lisäksi Ristijärven e-aineistolainoja 2 305 kpl, jotka eivät suoraan näy Lainojen määrä/asukas -tilastossa. Kulttuurin osuus käyttömenoista 1 507 €.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
-----------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

				1 000 €	1 000 €
TOIMINTATUOTOT	1 112	1 320	2 970	1	1
Henkilöstökulut	-71 256	-72 349	-57 303	-57	-57
Palvelujen ostot	-27 400	-12 350	-38 521	-30	-30
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 881	-23 100	-23 700	-23	-23
Muut toimintakulut	-38 900	-16 819	-22 381	-25	-25
TOIMINTAKULUT	-134 217	-124 868	-141 905	-100	-99
TOIMINTAKATE	-127 329	-123 548	-138 935	-134	-134

Palvelujen ostossa kohonneita kuluja pääasiassa tietohallinnon palveluissa.

5.6 Tekniset palvelut

Vastuualue **Tekniset palvelut**
Vastuuhenkilö Tekninen päällikkö

Perustehtävä	Tekniset palvelut vastaa kiinteistöjen kunnossapidosta, liikennealueilta, kunnallisteknisistä palveluista, ateria- ja puhtaanapitopalveluista sekä ympäristötoimesta ja vesi- ja viemärihuollosta.	
Palvelujen nykytilan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset	<p>Palvelut tuotetaan omana toimintana tai ostetaan ostopalveluna pääosin omasta kunnasta.</p> <p>Kunnalla ja Kainuun sotella on sopimus ateria- ja puhtaanapitopalvelujen tuottamisesta.</p> <p>Kainuun kunnat Kajaania lukuunottamatta ovat perustamassa in-house -yhtiötä, jonka tarkoituksena on tuottaa Hyvinvointialueelle ateria- ja puhtaanapitopalvelut vuoden 2023 alusta lukien.</p> <p>Siivouspalvelut tuotetaan omana toimintana siirtymävaiheen ajan vuoden 2023 loppuun.</p> <p>Ympäristövalvonnan viranomaistehtävään hoitamiseen on varattu erillinen määräraha. Tehtävä on yhteinen Hyrynsalmen, Paltamon, Ristijärven ja Suomussalmen kanssa.</p>	
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023		
Kuntastrategiassa määriteltyjen mitattavissa olevien toiminnallisten tavoitteiden yhteys palvelualueelle ja niiden mittaaminen:		
<ol style="list-style-type: none"> virikkeellinen kasvupitäjä luonnonläheinen harrastekunta mahdollisuuksien kunta 		
Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet (kuntastrategia) 2023		
Tavoite	Mittari	Tavoitearvo
Turvallinen elinympäristö	Kuntalaisten palaute	Pidetään reitit ja ulkoiluapaikat turvallisina käyttää ilman vahinkoja
Energian säästäminen	Kulutuksen mittaus	Yleinen energiankulutuksen pienentäminen
Sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskien arviointi		
Suunnitelma laaditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti.		
Talouden sopeuttamissuunnitelman toimet talousarvio- ja suunnitelmavuosina		

Talousarviossa määritellyt resurssit määrittävät kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta. Hankerahoitusta ja avustuksia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan esim. Pienten kuntien paikkatietohanke (Pikupate). Tarpeettomia rakennuksia pyritään poistamaan ylläpitokulujen minimoimiseksi.

Teknisen palvelun henkilöstöresurssit muodostuvat teknisen päällikön, kahden kiinteistön-hoitajan ja kolmen siivoojan työpanoksesta. Hallinnollisiin tehtäviin kohdentuu lisäksi osa kehittämisspäällikön sekä palvelusihteerin työpanoksesta.

Talousarvioon ei sisälly määrärahaa lomien sijaistamiseen. Ateria- ja puhtaanapitopalveluiden lomien sijaistaminen hoidetaan ostopalveluna.

Tekniset palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1 000 €	TS 2025 1 000 €
TOIMINTATUOTOT	1 288 513	1 191 164	1 265 292	1 191	1 191
Henkilöstökulut	- 295 786	- 294 439	-283 429	- 275	- 293
Palvelujen ostot	- 317 588	- 348 750	-432 970	- 427	- 431
Aineet, tarvikkeet, tavarat	- 605 693	- 639 350	-705 650	- 749	- 761
Avustukset	- 38 758	- 39 000	-40 000	- 40	- 40
Muut toimintakulut	-332 575	- 268 239	-247 917	- 246	- 246
TOIMINAKULUT	-1 590 400	-1 589 778	-1 709 965	- 1 737	- 1 771
TOIMINTAKATE	- 294 875	- 398 614	- 444 673	- 546	- 581
Poistot	- 375 623	- 327 831	- 329 071	- 303	-286
Kokonaiskustannukset	- 670 498	- 726 445	- 773 744	- 848	- 867

Vastuualue
Vastuuhenkilö

Teknisten palveluiden hallinto
Tekninen päällikkö

Toiminta

Tehtäväalue sisältää teknisten palveluiden hallinnon ja investointien sekä muun rakentamisen toteuttamisen hallinnoinnin.

Rakennusvalvonnan ja rakennuslupien hallintaan kohdistuvat tavoitteet on esitetty Lupa- ja valvontalautakunnan yhteydessä.

Teknisten palveluiden hallinto	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1 000 e	TS 2025 1 000 e
TOIMINTATUOTOT	27 013	13 500	13 500	13	13
Henkilöstökulut	- 106 931	-120 995	-110 458	- 105	- 108
Palvelujen ostot	- 58 264	- 33 500	- 80 495	- 81	- 85
Aineet, tarvikkeet, tavarat	- 796	- 1 300	- 1 000	- 1	- 1
Muut toimintakulut	- 5 109	- 24 175	- 2 653	- 2	- 2
TOIMINAKULUT	- 171 100	- 179 970	- 194 605	- 189	- 196
TOIMINTAKATE	- 144 087	- 166 470	-181 105	-175	- 183

Rakennustarkastajan palvelut ostetaan Hyrynsalmen kunnalta. Nykyinen rakennustarkastaja jää osa-aikaiseksi vuoden alusta, mutta hoitaneen Ristijärven tehtävät edelleen.

Pienten kuntien paikkatietohankkeen hankerahalla palkataan opiskelija tai osa-aikainen, määräaikainen työntekijä osoitetietojärjestelmän päivittämiseen ja mahdollisesti luvattomien rakennusten saamiseksi luvituksen piiriin.

Vastuualue **Liikenneväylät ja tilapalvelut**
Vastuhenkilö Tekninen päällikkö

Toiminta

Tehtäväalue vastaa kunnan kaavateistä, yleisistä alueista sekä liikunta- ja urheilualueiden huollosta ja kunnossapidosta.

Latujen kunnossapito ja kaavateiden hoito toteutetaan ostopalveluna paikallisilta yrittäjiltä.

Tilapalveluiden tehtävänä on hallinnoida ja vuokrata omistamiaan kiinteistöjä ja rakennuksia sekä kunnalle että yrityksille.

Lisäksi tehtäväalueeseen kuuluvat metsien hoito, kaukolämpö ja vesihuolto.

Alueet ja kiinteistöt pyritään hoitamaan kustannustehokkaasti ja suunnitelmallisesti huomioiden niiden viihtyvyys ja turvallinen käyttö.

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo
Turvalliset liikenneväylät	Vahingot	Ei liukkauden aiheuttamia tapaturmia tai liikennevahinkoja.
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Kiinteistöjen energiankulutus	Säännöllisen valvonnan avulla pyritään pienentämään kulu- tusta
Kaukolämpöverkoston hyvä hyötysuhde	Hyötysuhde	Hyötysuhteen pitäminen > 85 %:ssa.

Liikenneväylät ja tilapalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1 000 €	TS 2025 1 000 €
TOIMINTATUOTOT	1 261 500	1 177 664	1 251 792	1 177	1 177
Henkilöstökulut	- 188 855	- 173 443	-172 971	-171	-185
Palvelujen osto	- 259 324	- 315 250	-352 475	-346	-346
Aineet, tarvikkeet, tavarat	- 604 897	- 638 050	-704 650	-748	-760
Avustukset	- 38 758	- 39 000	-40 000	-40	-40
Muut toimintakulut	-327 466	- 244 064	-245 264	-244	-244
TOIMINAKULUT	-1 419 300	-1 409 807	-1 515 360	- 1 548	- 1 575
TOIMINTAKATE	- 150 788	- 232 143	- 263 568	- 371	- 398
Poistot	- 375 623	- 327 831	-329 071	-302	-286-
Kokonaiskustannukset	- 526 411	- 559 974	-592 639	-673	-684

Tekninen toimi pyrkii aktiivisesti pääsemään eroon tuottamattomista ja tarpeettomista kiinteistöistä.

Latujen ja reittien kunnossapidossa huomioidaan käyttäjien määrät sekä olosuhteet talousarviomäärärahan sallimissa puitteissa.

Liikunta- ja virkistyspaikat

Liikunta- ja virkistyspaikat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1 000 €	TS 2025 1 000 €
TOIMINTATUOTOT	824	0	0	0	0
Henkilöstökulut	- 14 569	- 12 124	- 10 470	- 12	- 13
Palvelujen ostot	- 62 163	- 71 400	-56 500	- 57	- 57
Aineet, tarvikkeet, tavarat	- 55 817	- 51 250	- 61 800	- 72	- 72
TOIMINTAKULUT	- 132 596	- 134 774	- 130 770	- 140	- 141
TOIMINTAKATE	- 131 772	- 134 774	- 130 770	- 140	-141
Poistot	- 48 074	- 46 161	-44 584	-42	-41
Kokonaiskustannukset	- 179 846	- 180 935	-175 354	-182	-182

Reitistöjen kunnossapidon osalta huolta aiheuttaa Väyläviraston kaavailut radanylityspaik-kojen vähentämisestä. Nykyiset ylityspaikat sekä kelkkareitin että latureitin Virtaalasta Saukkovaaraan osalta poistetaan. Vuoden 2023 aikana Väylävirasto on osoittamassa korvaavat yhteydet radanylityksiin poistettavien tilalle.

Vuoden 2023 toimintakatteeseen sisältyvien metsien hoidon, kaukolämmön ja vesihuollon Toimintakate

	Metsien hoito	Kaukolämpö	Vesihuolto
Toimintatuotot	75 000	378 500	10 500
Toimintakulut	-18 000	-302 000	-7 100
Toimintakate	57 000	76 500	3 400

Vesihuollon tulot sisältävät Ristijärven vesihuolto-osuuskunnan maksamaa vuokraa 10 000 e.

Kaukolämmön toimintatuotoista 168 500 e/44,5 % tulee kunnan omien kiinteistöjen lämmityksestä sisäisen myynnin tulona.

Toimielin Lupa- ja valvontalautakunta

Lupa- ja valvontalautakunta vastaa rakentamisen viranomaispalveluista, rakentamisen luvista sekä rakentamisen valvonnasta ja neuvonnasta.

Lupa- ja valvontalautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024 1000 eur	TS 2025 1000 eur
Henkilöstökulut	- 1 364	- 1 800	- 900	- 0,9	- 0,9
Palvelujen ostot	- 92	- 1 000	- 500	- 0,5	- 0,5
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-9	0	-100	- 0,1	- 0,1
Toimintakulut/TOIMINTAKATE	- 1 465	- 2 800	-1 500	- 1,5	- 1,5

Lautakunnan esittelijänä toimii rakennustarkastaja ja rakennustarkastajapalvelut ostetaan Hyrynsalmen kunnalta.

Strategiset tavoitteet 2023

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo
Lupapisteiden palvelujen käytön lisääminen	Palvelusihteerin ajankäyttö	Neuvonnan avulla ohjataan hakijat käyttämään sähköisiä palveluita

Puutteelliset hakemukset viivästyttävät hakemusten käsittelyä.

Tavoitteet suunnitelmavuosille 2024 – 2025

1. Turvallinen elinympäristö
2. Luvattomat rakennukset saatetaan verotuksen piiriin väestötietojärjestelmän ja verotietojärjestelmän tietoja hyödyntäen.
3. Osoite- ja paikkatietojärjestelmä päivitetään.

6 Investoinnit

6.1 Perustelut

Saukkovaaran mökkien sisustus on uusittava kalusteiden, minikeittiöiden ja pesuhuoneiden osalta. Pesuhuoneen suihkutilat kaipaavat kohennusta ja vesikalusteet on uusittava. Osa terassien hirsikaiteista on vaihdettava ja pintapuolinen maalaus on ollut ajankohtainen jo vuosia sitten.

Virtaalan allaslaitteet ovat tulleet tiensä päähän. Kiireellisimmät korjaukset Virtaalassa ovat:

- kemikaaliosäiliöiden siirto omiin varastoihin
- kemikaaliannostelulaitteiston uusinta
- vuotavan/vuotavien suodattimien vaihto
- vuotavien venttiilien vaihto

Lisäksi altaalta alakertaan tihkuva vesi kaippaa vielä korjaustoimia.

Sauna- ja pesuhuoneosastoilla tehdään pintaremontti, mutta varsinaista allasosastoa ei lähdetä peruskorjaamaan tässä vaiheessa.

Lisäksi peruskorjauksen yhteydessä varaudutaan aurinkokeräimien laittoon joko altaan veden lämmitytämiseksi tai koko kiinteistön lämmittämiseen.

Katuvalaistus on jo lähestulkoon vaihdettu ledeiksi. Työtä on tehty jo reilut viisi vuotta ja kirkonkylässä lähes kaikki katuvalot ovat ledejä. Ja Saukkovaaran hiihtoladulla tuo työ tehtiin jo vuonna 2011.

Kuntaan on tarvis hankkia toinen varavoimakone, joka olisi samalla tehokkaampi kuin nykyinen. Näin voidaan jatkossa varmistaa keskuskoulun ja Virtaalan sähkönsaanti.

6.2 Investointisuunnitelma 2023-2025

Investointisuunnitelma	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Aineettomat hyödykkeet			
tulot			
menot			
nettomenot			
Maa- ja vesialueet			
sitovuustaso hankekohtainen			
tulot			
menot			
nettomenot			
Rakennukset			
sitovuustaso hankekohtainen			
tulot	0	0	0
<i>Saukkovaaran mökit</i>	-50 000	0	0
<i>Virtaalan remontti</i>	-150 000	0	0
menot	-200 000	0	0
nettomenot	-200 000	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet			

sitovuustaso hankekohtainen (kunnallistekniikka ja liikuntapaikat, eriteltävä uudisrakentaminen ja ylläpito)			
tulot	0	0	0
<i>katuvalaistus Mikkolantie/Kirkkotie</i>	-20 000	0	0
menot	-20 000	0	0
nettomenot	-20 000	0	0
Koneet ja kalusto			
sitovuustaso palvelualueittain			
tulot	0	0	0
<i>varavoimaimitteet</i>	-40 000	0	0
menot	-40 000	0	0
nettomenot	-40 000	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet			
tulot			
menot			
nettomenot			
Osakkeet ja osuudet			
tulot			
menot			
nettomenot			
Investoinnit yhteensä			
tulot	0	0	0
menot	-260 000	0	0
nettomenot	-260 000	0	0

Yrityskiinteistöjen tarjonta kunnalla on hyvin vähäistä, käytännössä vapaita yrityskiinteistöjä ei ole, mutta asuinkiinteistökanta on hiipuvaan kysyntään nähden riittävä.

Toiminta-ajatus

Vuokrataloyhtiön toiminta keskittyy vuokra-asuntojen vuokraustoimintaan sekä asuntojen hallinnointiin ja markkinointiin. Tavoitteena on ylläpitää asuntojen korkea käyttöaste ja jatkaa rakennusten kunnostustoimia siten että asunnot ovat houkuttelevia ja viihtyisiä sekä turvallisia käyttää ja asua.

Visio

Ristijärven kunnan strategisena tavoitteena on saattaa kaikki Ristijärven kunnan suoraan tai välillisesti omistamat asuinhuoneistot kiinteistöyhtiön hallinnoitaviksi huomioiden Ristijärven Vuokratalot Oy:n taloudellinen kantokyky. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, että tarjottavien vuokra-asuntojen määrä vastaa kysyntää. Yhtiö hallinnoi, ylläpitää ja vuokraa huoneistoja sekä kehittää yhtiön tuottamia palveluita.

Toiminta vuonna 2023

Ristijärven Vuokratalot Oy jatkaa suunnitellusti rakennusten kunnostustoimintaa. Tulevana kesäkautena on tarkoitus toteuttaa sauna-pesuhuoneremontti kiinteistössä Kunnaksenkuja 1. Myös pihavarastojen ja aitojen maalaus-kunnostusta jatketaan kesän aikana.

Asumisviihtyvyydestä pidetään huolta kuuntelemalla asukkaiden toiveita ja toteuttamalla niitä mahdollisuuksien mukaan.

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo
Asukasviihtyvyys	Asukasvaihtuvuus	< 15 uutta vuokrasopimusta
Asunnot täynnä	Käyttöaste	Käyttöaste > 95 %
Rahan riittävyys	Vuokrasaatavat	vuokrasaatavat < 3 % vuokratuotoista

Osuuskunta Seniorisilta, VIRTAALA

Visio

Osuuskunta Seniorisillan liiketoiminta-ajatuksen tavoitteena on asiakaskunnan kokonaisvaltaisen palvelukokonaisuuden toteuttaminen perustuen hyvinvointi- / liikuntapalvelujen, ohjelmapalvelujen, majoituspalvelujen ja kahvilapalvelujen myymiseen. Osuuskunnan tarkoituksena on terveyttä, kunnon pysymistä ja hyvää oloa edistävien palveluiden tuottaminen erityisesti ikääntyville henkilöille kannattavan liiketoiminnan muodossa. Lisäksi varsinaisen tarkoituksen tukemiseksi on tarkoituksena tarjota palveluita ja tiloja kaiken ikäisille asiakkaille sekä yrityksille.

Toiminta ja organisaatio

Osuuskunta Seniorisilta ylläpitää Liikuntatalo Virtaalan toimintaa ja harjoittaa vuokraustoimintaa omistamissaan Apartamentos -huoneistoissa osoitteessa Verkkotie 10 sekä mahdollisuuksien mukaan kunnan vapaana olevissa asuntotiloissa. Toiminnan tavoitteena on löytää uusia käyttäjäryhmiä palvelujen piiriin ajankohtaisilla teemoilla ja palvella paikkakuntalaisia sekä matkailijoita. Asuntojen vuokraustoimintaa lyhyt- ja pitkäaikaiseen käyttöön jatketaan.

Vastuuorganisaationa toimii osuuskunnan hallitus, jossa ovat edustettuina osuuksien omistajat. Kunnan omistusosuus on suoraan 58,8 % ja Seniorpolis Oy:n kautta 29,4 %. Osuuskunnalla on yksi varsinainen työntekijä.

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo
Positiivinen tulos	Tulos ilman avustusta	Avustustarve loppuu

Konsernijohto raportoi valtuustolle kaksi kertaa vuodessa. Tytäryhteisöjen edustajat raportoivat kunnan edustajille kaksi kertaa vuodessa.